

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет психології і соціальної роботи

Кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи
Освітня програма: Соціальна робота. Управління
соціальним закладом
Спеціальність: 231 Соціальна робота

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня «магістр»

ВОЛОНТЕРСЬКА ДОПОМОГА ДІТЯМ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ НІЖИНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

студентки **Козел Дарії Федорівни**

Науковий керівник: Борисюк Світлана Олексіївна,
канд. пед. наук, доцент

Рецензенти:

1. Конончук А.І., канд. пед. наук, доцент
2. Голуб А.В., канд. пед. наук, викладач

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Д-р пед. наук, доц. _____ «__» ____ 2020р. Лісовець О.В.

АНОТАЦІЯ

Козел Д.Ф. Волонтерська допомога дітям з інвалідністю в умовах Ніжинської територіальної громади. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр». Спеціальність 231. Кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. Науковий керівник Борисюк Світлана Олексіївна, канд. пед. наук, доцент. Ніжин, 2020, 85 с.

Магістерська робота складається з двох розділів. У першому теоретичному розділі, розглянуті і проаналізовані теоретичні засади допомоги дітям з інвалідністю засобами волонтерства, особливості волонтерської діяльності як соціального явища; особливості потреб дітей з інвалідністю в об'єкті сучасної соціально-державної політики України; захист прав дітей з інвалідністю як напрям соціальної роботи державних та недержавних інституцій.

У другому розділі магістерської роботи описаний досвід роботи волонтерської групи «Час для нас», дослідження волонтерської допомоги дітям з інвалідністю серед студентської молоді у Ніжинській об'єднаній територіальній громаді та розроблений проект на тему «Діти з інвалідністю», для розвитку толерантного ставлення до дітей з інвалідністю.

Основні положення магістерського дослідження висвітлено у шести наукових публікаціях та представлені на п'яти науково-практичних конференціях міжнародного рівня та на одній Всеукраїнській науково-практичній конференції.

Ключові слова: дитина з інвалідністю, дитина з особливими освітніми потребами, волонтерство, волонтерська діяльність, волонтерська допомога, волонтер, Ніжинська об'єднана територіальна громада.

Kozel D.F. Volunteer assistance to children with disabilities in the Nizhyn territorial community. Qualifying work for the degree of "master". Specialty 231. Department of Social Pedagogy and Social Work, Nizhyn State University named after Nikolai Gogol. Scientific adviser Borisyuk Svitlana Oleksiivna, Cand. ped. Sciences, Associate Professor. Nizhyn, 2020, 85 p.

The master's thesis consists of two sections. In the first theoretical section, the theoretical principles of helping children with disabilities through volunteering, features of volunteering as a social phenomenon are considered and analyzed; features of the needs of children with disabilities in the object of modern social and state policy of Ukraine; protection of the rights of children with disabilities as a direction of social work of state and non-state institutions.

The second section of the master's thesis describes the experience of the volunteer group "Time for Us", a study of volunteer assistance to children with disabilities among students in the Nizhyn United Territorial Community and developed a project on "Children with Disabilities" to develop tolerance for children with disabilities. disability.

The main provisions of the master's study are covered in six scientific publications and presented at five scientific and practical conferences of international level and one All-Ukrainian scientific and practical conference.

Keywords: child with a disability, child with special educational needs, volunteering, volunteering, volunteer assistance, volunteer, Nizhyn United Territorial Community.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4-8
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОПОМОГИ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ ЗАСОБАМИ ВОЛОНТЕРСТВА	
1.1. Волонтерська діяльність як соціальне явище.....	9-19
1.2. Особливості потреб дітей з інвалідністю в об'єкті сучасної соціальної державної політики України.....	19-24
1.3. Захист прав дітей з інвалідністю в соціальної роботи державних та недержавних інституцій.....	24-38
Висновок до першого розділу.....	39
РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ НІЖИНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	
2.1. Ніжинська об'єднана територіальна громада як суб'єкт надання волонтерської допомоги дітям з інвалідністю.....	40-46
2.2. Волонтерська група «Час для нас» як суб'єкт надання допомоги дітям з інвалідністю у Ніжинській об'єднаній територіальній громаді....	46-54
2.3. Результати дослідження участі студентської молоді у волонтерстві в умовах Ніжинської об'єднаної територіальної громади.....	55-61
2.4. Проект волонтерської допомоги дітям з інвалідністю у Ніжинській об'єднаній територіальній громаді.....	62-67
Висновок до другого розділу.....	68
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	69-70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	71-75
ДОДАТКИ.....	76-85

ВСТУП

Актуальність. В останні роки все більше увага приділяється дітям з інвалідністю в різних сферах життєдіяльності. Беручи до уваги останні 3-4 роки помітним є те, що особливі діти почали входити в наше життя – ми маємо на увазі інклюзивне навчання, де всі діти на рівних умовах мають право навчатися в навчальних закладах, як в закладах дошкільної освіти, так і закладах вищої освіти.

Дана проблема є актуальною, адже існують періоди сильної соціальної напруги в економічній та політичній сферах, бувають випадки коли держава не спроможна забезпечити повноцінно допомогу та належну підтримку нужденним верствам населення. Саме в такі моменти актуальності набуває волонтерська діяльність, а волонтери, які зі свого боку надають допомогу вразливим категоріям населення та до цього залучають відповідних спеціалістів.

Станом на 01 січня 2020 року, в Україні 2,7 млн. осіб мають інвалідність, у тому числі 222,3 тис. осіб з I групою інвалідності, 900,8 тис. осіб з II групою інвалідності, 1416,0 тис. осіб з III групою інвалідності та 163,9 тис. дітей з інвалідністю [28].

Прикладними та історичними аспектами розвитку волонтерської діяльності перебуває у центрі уваги в працях таких вітчизняних науковців і практиків: А. Аніщенко, О. Беспалько, З. Бондаренко, Р. Вайнола, І. Зверєва, Л. Логачова, Т. Лях, В. Петрович, Н. Романова, С. Савченко, Ю. Семенова, Р. Ілейжер, Є. Ільїн, А. Капська, Г. Крапівіна, О. Кузьменко, Г. Лактіонова, С. Толстоухова, С. Харченко, М. Чухрай, І. Юрченко та ін. Зокрема, в працях обґрунтовано роль волонтерської допомоги в суспільстві, виділено основні групи добровольців, розглянуто напрями та окремі аспекти їх роботи, також приділено увагу особливостям організації волонтерської діяльності.

Актуальною для суспільства та для політики на сьогоднішній день є об'єднання міста з районними селами в єдину систему, а саме в так звані

територіальні громади. Вона визначається Конституцією України, як первинний суб'єкт місцевого самоврядування.

В контексті нашої теми дослідження територіальна громада є суб'єктом, який допомагає та підтримує волонтерські групи, які надають різні види волонтерської допомоги дітям з інвалідністю.

Актуальні питання розвитку територіальної громади висвітлені в працях вітчизняних науковців, а саме: В. Бабаєв, М. Баймуратов, О. Батанов, П. Біленчук, Р. Брусак, В. Воронкова, А. Гошков, Г. Дробенко, В. Кампо, І. Козюра, В. Куйбіда, О. Лазор, В. Маманова, М. Орлатий, І. Санжаровський, Ю. Свірський та інші. Більшість із них розглядають та вивчають юридичні аспекти територіальної громади. Проте сучасні дослідники повною мірою не вивчають практичні аспекти функціонування територіальної громади.

Об'єктом магістерської роботи є волонтерська діяльність в умовах територіальної об'єднаної громади.

Предмет магістерської роботи – зміст, форми, методи волонтерської допомоги дітям з інвалідністю в умовах Ніжинської територіальної громади.

Мета магістерської роботи – вивчити досвід використання різних форм і методів волонтерської допомоги дітям з інвалідністю в умовах Ніжинської територіальної громади.

Для реалізації мети поставлено такі **завдання дослідження**:

1. Вивчити проблему дослідження в науковій літературі та розкрити основні поняття предмету дослідження;
2. Вивчити досвід волонтерської допомоги дітям з інвалідністю в умовах Ніжинської територіальної громади (на прикладі волонтерської групи «Час для нас»);
3. Проаналізувати результати дослідження участі студентської молоді у волонтерстві в умовах Ніжинської об'єднаної територіальної громади;
4. Розробити Проект волонтерської допомоги дітям з інвалідністю у Ніжинській об'єднаній територіальній громаді.

Для виконання поставлених завдань дослідження використано комплекс взаємопов'язаних між собою **методів**:

- теоретичні – аналіз, узагальнення, порівняння, систематизація, класифікація;
- емпіричні методи – спостереження, опитування (інтерв'ювання, анкетування).

Базою дослідження стали: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, на факультетах психології та соціальної роботи та природничо-географічного і точних наук.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що на основі узагальнення вітчизняної законодавчої бази та практичного досвіду волонтерської допомоги дітям з інвалідністю було визначено особливості в волонтерській діяльності щодо дітей з особливим потребами; результати дослідження можуть бути використані при подальшому вивченні теорії та втілення практики волонтерської допомоги дітям з інвалідністю в умовах Ніжинської об'єднаної територіальної громади.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що було розроблено та обґрунтовано для впровадження у практику проект щодо толерантного ставлення учнів щодо дітей з інвалідністю у закладах освіти в Ніжинській об'єднаній територіальній громаді. На основі особистого вивчення законодавчої та наукової літератури сформовані висновки і уявлення про волонтерську допомогу дітям з інвалідністю в умовах Ніжинської об'єднаної територіальної громади.

Апробація магістерської роботи. Основні положення дипломної роботи було висвітлено на науково-практичних конференціях: I, II, III, IV Міжнародні науково-практичні конференції «Студентський науковий вимір соціально-педагогічних проблем сьогодення» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, з 2017 по 2020 рр.); Всеукраїнська науково-практична конференція «Особливості формування соціально активної та професійно зорієнтованої особистості» (Ніжинська гімназія № 3,

28.03.2018 р.); Конференція молодих науковців (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, 13.05.2019); III Міжнародна науково-практична конференція «Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, 24 листопада 2020р.).

Результати дослідження висвітлені у наукових публікаціях:

Козел Д.Ф. До проблеми про сутність поняття «Діти з обмеженими можливостями». *Студентський науковий вимір соціально-педагогічних проблем сьогодення : зб. матеріалів доп. учасн. I Міжнар. наук.-практ. конф.* / за заг. ред. О.В. Лісовця. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. С. 112-115.

Козел Д.Ф. Організація інклюзивного навчання в загальноосвітньому навчальному закладі. *Особливості формування соціально активної та професійно зорієнтованої особистості : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2018. С. 149-151.

Козел Д.Ф. Основні аспекти соціально-правового захисту дітей з інвалідністю в Україні. *Студентський науковий вимір соціально-педагогічних проблем сьогодення : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф.* / за заг. ред. О.В. Лісовця. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. С. 200-202.

Козел Д.Ф. Основні аспекти діяльності громадських організацій щодо захисту дітей з інвалідністю. *Студентський науковий вимір соціально-педагогічних проблем сьогодення : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф.* / за заг. ред. О.В. Лісовця. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2019. С. 138-140.

Козел Д.Ф. Волонтерська діяльність як соціальне явище. *Науковий вимір соціально-педагогічних проблем сьогодення: збірник матеріалів IV Міжнар. науково-практичної конференції (30 квітня 2020р.)* / за заг. ред. О.В. Лісовця, С.О. Борисюк. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. С. 43-45

Козел Д.Ф. Територіальна громада як суб'єкт надання волонтерської допомоги. *Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції*

(24 листопада 2020р.) / за заг. ред. О.В. Лісовця та С.О. Борисюк. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2020. С. 33-35.

Структура магістерської роботи складається зі вступу, 2-х розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (43) та додатків. Загальний обсяг роботи становить (85) сторінка.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОПОМОГИ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ ЗАСОБАМИ ВОЛОНТЕРСТВА

1.1. Волонтерська діяльність як соціальне явище

В Україні значною проблемою на сьогодні є соціально-економічна та психологічна криза. Вона має свій прояв у відсутності або у зниженні моральної цінності суспільства та зростання злочинності. Ці дані відображуються на психологічному стані кожної людини. А особливо це відображується на мало захищених верств населення, а саме: особи з інвалідністю, багатодітні родини, сироти, люди похилого віку, внутрішньо переміщені особи, безробітні, які потребують захисту, підтримки та допомоги. Для ефективного подолання проблем, які постають перед суспільством, є волонтерська діяльність.

Офіційно вважається, що волонтерський рух бере свій початок в 1859 році. Тому що в цей рік, після битви Сольферіно, журналіст Андрі Дюнан запропонував створити об'єднання під назвою «Червоний Хрест». Учасники повинні працювати на добровільних засадах та на безоплатній основі, при цьому надаючи першу медичну допомогу пораненим бійцям.

Перший волонтерський проект був створений та здійснений у 1920 році, після Першої Світової війни, у Франції під Страсбургом. В ньому брали участь німецька і французька молодь. Метою проекту було – відновлення зруйнованої війною ферм в тих районах, де це найбільш було необхідно. До речі цю ідею підхопила Індія і завдяки цьому, волонтерський рух поширився усім світом.

Беручи до уваги Закон України «Про волонтерську діяльність» волонтерство отримало правовий статус відносно недавно – у 2011 році, саме доті, коли був прийнятий даний закон [31].

Особливого значення у розвитку волонтерського руху в Україні набирає обертів саме під час Революції Гідності та російської агресії на Сході держави. Саме потужність волонтерського руху для нас став великим кроком до єдності, усвідомленості і організації українців один до одного. Це стало початком для роботи волонтерів, а саме: для зібрання коштів на потреби бійців, які захищають людей. За для придбання для них ліків та зброї, передаючи військовим на фронт. Саме поняття «волонтер» міцно посіло в наше життя 2013-2014 роках.

5 грудня весь світ відзначає Міжнародний день волонтера. Дане свято запропонувала Генеральна Асамблея ООН, яке було засноване у 1985 році. На території України волонтерський рух активно почав розвиватися на початку 90-х років ХХ століття, і офіційно його визнали 10 грудня 2003 року.

Відповідно до Закону України «Про волонтерську діяльність», волонтерська діяльність ґрунтується на добровільності, соціальній спрямованості, неприбутковості діяльності. Вона здійснюється саме волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги [31]. Аналізуючи визначення, можна сказати, що Закон регулює провадження волонтерської діяльності саме в Україні, принципами якого є: Законності, гуманність, рівність, добровільність, безоплатність, неприбутковість.

Звернемо увагу, що Державна політика у сфері волонтерської діяльності, а саме, Кабінет Міністрів України, по-перше, він забезпечує виконання єдиної державної політики у межі волонтерської діяльності; по-друге, розробляє державні програми у даній сфері; по-третє, спрямовує та узгоджує роботу центрального органу виконавчої влади, який виконує державну політику відповідно до даної сфері.

Центральний орган виконавчої влади, по-перше, забезпечує реалізацію державної політики в волонтерській діяльності; по-друге, забезпечує використання інших заходів для розвитку та поширення волонтерської діяльності; по-третє, сприяє розповсюдженню інформації про волонтерство; по-

четверте, допомагає громадським об'єднанням та волонтерським організаціям у їхній діяльності, яка є спрямованою саме на розквіт волонтерської діяльності; по-п'яте, розповсюджує інформацію саме про стан реалізації галузевих та регіональних програм на підтримку волонтерської діяльності; по-шосте, допомагає здійсненню міжнародного кооперативу стосовно волонтерства, узагальнює і поширює практичну роботу у даній сфері.

Варто наголосити, що у Загальній Декларації волонтерів, яка була прийнята в Парижі в 1990 році, волонтерська діяльність розглядається відповідно як соціальний, економічний, культурний, екологічний розвиток. А саме зазначається, що волонтерство – є добровільність у виборі, що відображає особисті погляди і позиції; це активна участь особистості в житті суспільства, що виражається у спільній роботі у межах різного роду асоціацій [10, с. 67-80].

Аналізуючи наукову літературу з даної проблеми, ми можемо стверджувати, що поняття «волонтерська діяльність», «волонтерська допомога» та «волонтерство» кожен науковець має своє розуміння терміну та інтерпретації по своєму. Ми детально розглянемо авторські підходи до трактування даних понять.

Крижановська Т. стверджує, що волонтерська діяльність – це добровільна неприбуткова діяльність фізичних осіб, точніше кажучи робота волонтерів, яка спрямована на надання допомоги людині, що потрапила у складні життєві обставини та їй необхідна стороння допомога. І відповідно ця людина потребує допомоги не байдужих [24].

Сікорська Л. зауважила, що волонтерська діяльність – це форма соціального служіння, що реалізується за вільним вибором громадянина і яка спрямована на безкорисне надання соціальних послуг [17].

На думку Голуб В.Л. волонтерська діяльність – це система добровільності, усвідомлення, організованості, суспільно-корисних

використання знань, умінь та навичок осіб у вільний час, що не передбачає винагороди [8].

Волонтерська діяльність, як вважають Бондаренко З.П., Журавель Т.В., Лях Т.Л. – це індивідуальна або колективна діяльність, спосіб підтримки, піклування, надання допомоги особам, взаємодії між людьми для вирішення проблем, які виникають. Це дає змогу для навчання та розвитку впродовж життя кожної людини [3, с. 16].

Досліджуючи волонтерську діяльність, Сміт Д. виокремлює п'ять головних аспектів, а саме: безоплатність, засновану на безкорисливій основі в зацікавленості інших людей; невимушеність; дисциплінованість; системність та суспільний інтерес [1, с. 3-4].

Поняття «волонтерська діяльність» більшість науковців та дослідників виокремлюють схоже та синонімічне поняття – «волонтерська допомога», яка також має важливе значення в даному питанні. Тож детальніше познайомимося з тлумаченнями відомих науковців-дослідників.

Перейдемо до визначення поняття «волонтерство», яке відповідно до Закону України «Про волонтерську діяльність» трактується так – роботи та послуги, що здійснюються суб'єктами волонтерської діяльності особам, підприємствам, установам, організаціям у визначену Законом послідовність [31].

Візьмемо до уваги визначення поняття Герасимової В. та Кузьменко І., які волонтерство визначають як широку сферу діяльності, які включають традиційні форми взаємодії і самодопомоги, формальне надання послуг та інші форми участі, які виконуються добровільно на благополуччя широкої суспільності без грошової винагороди [7, с. 174].

Волонтерство, як вважають Букач М.М., Клименюк Н.В., Горлачук В.В. – діяльність на основі добровільності, за якої особистість, без примусу та вказівок «згори», витрачає частину особистого часу, сил, енергії, знань, досвіду, яка приносить користь людям і суспільству загалом [5].

Волонтерська діяльність має таку мету – розвиток патріотичного виховання, суспільної свідомості, єдність громадян України на основі загальнолюдських цінностей і державних традицій.

Втім існують різні класифікації напрямів волонтерської діяльності. Ми розглянемо загальні напрями волонтерської діяльності в Україні, а саме:

- 1) допомога у наданні соціальних послуг особам, які опинилися у складних життєвих обставинах громадянам;
- 2) безкорисність під час діяльності;
- 3) охорона природи;
- 4) організація вільного часу для дітей і молоді та туристична діяльність;
- 5) розвиток, охорона, відтворення та захист національної спадщини;
- 6) активізація національних традицій;
- 7) охорона здоров'я, материнства та дитинства;
- 8) розвиток фізичної культури та спорту;
- 10) подолання різних наслідків надзвичайних ситуацій та надання допомоги особам, які постраждали;
- 11) надання безкоштовної правової допомоги;
- 12) розвиток та розповсюдження волонтерської діяльності.

Проте існує ще одна класифікація напрямів волонтерської діяльності в Україні стосовно соціальної роботи. Представимо їх детально:

- надання волонтерської допомоги, метою якої є підтримка малозабезпечених, безробітних, багатодітних, бездомних, безпритульних осіб та осіб, що потребують соціальної реабілітації;
- здійснення догляду за особами з інвалідністю, за хворими, самотніми, людьми поважного віку та інших осіб, які через свої фізичні, матеріальні чи інші особливості потребують необхідної допомоги;
- надання підтримки громадянам, які постраждали внаслідок надзвичайної ситуації різного виду характеру,;

- у проведенні заходів, які пов'язані з охороною природного середовища, збереження пам'яток історії та культури та інше;

- сприяння проведенню заходів державного та міжнародного значення, які пов'язані з організацією масових спортивних, культурних та інших громадських заходів;

- надання волонтерської допомоги військовим формуванням, правоохоронним органам, органам державної влади під час дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції;

- надання волонтерської допомоги за напрямками, які є не забороненими законодавством.

Волонтерська діяльність ґрунтується на таких принципах: добровільності; законності; гуманності; доброчинності; неприбутковості; етичності; конфіденційності; суспільної корисності; доступності та відкритості.

Також вона є основою розвитку суспільства. Втілює прагнення людей до миру, свободи, безпеки та справедливості. Формуванням даного руху є одним з важливих шляхів до результативної соціальної громадської роботи в державі.

У зв'язку з посиленням впливу на уразливі групи населення таких глобальних проблем, як погіршення стану навколишнього середовища, природні катаклізми, техногенні катастрофи, епідемії, інші суспільні проблеми, робота волонтерів потрібна сьогодні як ніколи. Постає нагальна потреба в тому, щоб волонтери взяли на себе частку відповідальності за розвиток співробітництва з державним та приватними секторами.

Поняття «волонтерство» вітчизняними та зарубіжними науковцями прирівнюється до поняттям «добровільна діяльність», що означає [22]:

1) благодійність, що здійснюється фізичними особами на підґрунтях безприбуткової діяльності;

2) добровільну діяльність, що заснована на ідеях альтруїстичного служіння гуманним ідеалам людства та, не маючи цілей отримання прибутку;

3) отримання задоволення особистих і соціальних потреб шляхом надання допомоги іншим людям.

Необхідно зазначити, що волонтерство – це можливість діяти, реалізувати себе і свій потенціал. На наш погляд бути команді однодумців, наставників та друзів. Є впевненість в тому, що діти та дорослі вдячно дивляться в твої очі та їх щирі серця радіють допомозі. Саме волонтерство має місію добра, духовності, милосердя та бути прикладом для оточуючих людей, а особливо для своїх рідних.

Волонтерство є доцільним та ефективним у допомозі людям, які її потребують. Та для виконання даної роботи потрібні особи, які візьмуть на себе відповідальність, на безкорисній основі.

Поняття «волонтер» (з англ. – «доброволець, помічник») – це людина, яка на добровільних засадах, не маючи користі для себе, займається діяльністю на благо суспільства, не одержуючи за це винагороди [12]. Волонтерство – це поклик душі, те чим хочеш займатися, допомагати без користі для себе.

Дейчаківський М. поняття «волонтер» визначає, як найактивніші особи суспільства, які бажають своєю діяльністю надати дієву підтримку в становленні демократії в Україні, зробити відповідний внесок у поліпшення становища маргінальних груп чи в розвиток соціальної і культурної сфери [9, с. 13].

Холостова Є. стверджує, що волонтери – це люди, які роблять будь-що з власної волі, за згодою, а не з примусу; це члени громадського об'єднання соціального спрямування [6, с. 121-124].

Зверева І.Д. зазначає, що волонтер – це людина, яка добровільно надає безоплатну соціальну допомогу та послуги особам з інвалідністю, хворим особам та соціальним групам, що опинилися в складній життєвій ситуації [11].

Науковці Лях Т.Л., Бондаренко З.П., Лохвицька Л.В., Доброскок І.І. розглядають поняття «волонтер», як фізичну особу, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову і вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер [3, с. 14; 1, с. 141; 14, с. 20].

Проаналізувавши різні підходи авторів до визначення поняття «волонтер», можемо зробити висновок, що суть визначеного поняття одне, але кожен трактує його по своєму.

Очевидним є те, що волонтери важливі в кожному суспільстві, в кожній державі. Адже вони працюють на благо інших, людей які потребують допомоги, без користі для себе. Вони доводять те, що в житті є речі більш цінніше ніж матеріальне благо.

Волонтером може бути будь-яка особа, різного віку, статі, професії. Головне – це бажання працювати та бути наполегливим.

Волонтери, як і всі інші, мають право на [31]:

- проведення волонтерської допомоги як учасники угруповання;
- на безпечні умови для життя, здоров'я та життєдіяльності;
- отримувати необхідну інформацію, вбрання, інвентар, грошову та матеріальну допомогу для проведення волонтерської допомоги;
- на забезпечення транспортом або квитками на проїзд до відповідного місця денеобхідне надання волонтерської допомоги та у зворотному напрямку, харчуванні та проживанні, якщо захід проводиться за межами місця проживання або місцезнаходження волонтера;
- на зарахування часу волонтерської діяльності до навчально-виробничої практики або загального трудового стажу, у випадку її здійснення за напрямом, що відповідає отриманій спеціальності;
- завчасно відмовитись від надання волонтерської допомоги, мотивувавши свою відмову.

Обов'язками волонтерів є:

- якість та своєчасність у виконанні обов'язків, які передбачені Законом

України та договорами про надання допомоги;

- раціональність у використанні інвентаря, коштів та інші матеріалів під час волонтерської діяльності;
- за вимогою надати звіт про діяльність;
- конфіденційність інформації, що стала відомою під час волонтерської діяльності;
- постійно удосконалюватися.

Кожен, хто має бажання бути волонтером, окрім основного виду діяльності (навчання, роботи, сім'ї), повинен ставити перед собою питання, яка буде користь від його діяльності особисто для нього та для організаторів і суспільства. І тільки тоді можеш займатися цією відповідальною справою.

Кожна людина, яка бажає стати волонтером, повинна мати свою мотивацію – знайти однодумців, разом з якими отримати досвід і нові досягнення, також людина повинна любити працювати самостійно і разом з експертами. Важливо для роботи знати, які задачі ставиш перед собою, погоджуючись бути волонтером чи організовуючи волонтерську спільноту, і які для цього маєш ресурси.

З власного прикладу знаю, що навіть одного раз вистачить взяти участь у волонтерській діяльності, то вже не можеш зупинитися одразу і відчуваєш, що стаєш частиною дійства і відкриваєш нові можливості для себе. А координатори та організатори подібних заходів намагаються й надалі підтримувати зв'язок з метою подальшої співпраці.

Разом з тим, щоб стати волонтером, можна просто мати ініціативу для участі, необов'язково бути представником якоїсь організації. Волонтерство – це найкраща можливість провести час з користю, як для себе, як і для оточення. Свій вільний час, в який вона допомагає іншим людям які цього потребують.

Волонтер ділиться своїм професійним досвідом, власними здібностями та витрачає свій вільний час і не чекає за це матеріальної винагороди.

Волонтерські угруповання можуть приймати участь у наданні таких соціальних послуг: придбання і доставка ліків, різних видів товарів, книг, газет, журналів, гарячих обідів; приготування їжі, годування; допомога під час проведення заходів особистої гігієни; прибирання приміщення, прання білизни; обробіток присадибних ділянок; виконання ремонтних робіт; відвідування хворих у стаціонарних медичних закладах; читання різних видів літератури; організація дозвілля тощо [25]. На даний час найпоширенішим напрямком добровільної соціальної допомоги є підтримка таких категорій населення: особи з інвалідністю; сироти; діти, які залишилися без піклування батьків; діти вулиці; осіб, схильних до наркоманії та алкоголізму.

З власного досвіду знаємо, що робота яку завжди виконує волонтер, певною мірою має оплачуватись, але добровольці виконують її на безкорисливій та безоплатній основі, для допомоги іншим.

Беручи до уваги сучасну законодавчу базу, яка визначає волонтерську діяльність, яка є чинним актам та є правом кожної особистості. У Законі України «Про волонтерську діяльність» визначаються категорії «волонтер», «волонтерство», «волонтерська діяльність», тоді як встановлення праці волонтерів здебільшого залишилось поза увагою.

Проаналізувавши сучасне трудове законодавство, ми помітили, що також не приділяється увага роботі волонтерів, оскільки розпоряджається виключно питаннями, які стосуються працівників організацій та підприємств, що в свою чергу отримують заробітну плату за виконану роботу.

Зазначимо те, що існують види діяльності волонтерів. Розглянемо основні:

- допомога бенефіціарам – це виконання робіт побутового характеру, організація дозвілля;
- системна робота – це збирання грошей для корисних цілей суспільству, залучення спонсорів, популяризація інформації, проведення переговорів, оформлення документації;

- раціональні пропозиції – щодо проведення благодійних акцій, організації тренінгів;

- написання проектів на отримання гранту;

- написання статей та інша видавнича діяльність.

Можна з упевненістю сказати, що за свою обтяжливу волонтерську діяльність волонтери отримують так звані винагороди для мотивації. Зараз перелічимо основні форми винагороди:

- формальна – до них відносяться: сертифікати, нагороди, медалі, офіційні прийоми на честь досягнень волонтерів, подяки у щорічних звітах, надання письмових рекомендацій при влаштуванні на роботу та інші;

- неформальна – до них належать: подяки в усній формі, запрошення у театри, кіно, святкування днів народження волонтерів, запрошення на тренінги та семінари тощо.

1.2. Особливості потреб дітей з інвалідністю в об'єкті сучасної соціальної державної політики України

На сьогоднішній день актуальним питання є інвалідність. Держава приділяє велику увагу саме дітям з інвалідністю, піклується про їх розвиток та спілкування, допомагаючи долати бар'єри, які трапляються на шляху. Дамо характеристику особливостям потреб дітей з інвалідністю в сучасній державній політиці України.

Розглядаючи проблему інвалідності, помітним є те, що дане поняття має різну варіативність – інвалідність, особа з інвалідністю, дитина з інвалідністю, втрата здоров'я, обмежена життєдіяльність та інше. Кожне з них має своє визначення, які є зазначені в вітчизняному законодавстві.

У Рекомендаціях 1185 до реабілітаційних програм 44-й сесії Парламентської Асамблеї Ради Європи від 05 травня 1992 р. інвалідність визначається як обмеження можливостей, які є обумовленими фізичними, психологічними, сенсорними, соціальними, культурними, законодавчими і

іншими перешкодами, які не дозволяють особі, що має інвалідність, бути інтегрованою у суспільство й брати активну участь у житті родини або суспільства на таких же підставах, як і інші члени суспільства [4; с. 57].

Аналізуючи Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні», ми побачили, що поняття «дитина з інвалідністю» має декілька інтерпретацій.

Поняття «інвалідність» має таке визначення – це міра втрати здоров'я, яка пов'язана із захворюванням, травмою чи її наслідками, чи вродженими дефектами, що при взаємодії із середовищем може призводити до обмеження життєдіяльності особи, внаслідок чого держава повинна створити умови для реалізації її прав нарівні з іншими людьми та забезпечити її соціальний захист [42].

Відповідно до Закону України поняття «особа з інвалідністю» має схоже визначення – це особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава повинна створити умови для реалізації прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист [42].

Поняття «дитина з інвалідністю» має таке визначення – це повнолітня особа, зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава повинна створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист [42].

Обмеження життєдіяльності – це помірно виражена втрата особою внаслідок захворювання, травми чи її наслідків або вроджених вад здатності до самообслуговування, пересування, орієнтації, контролю своєї поведінки, спілкування, навчання, виконання трудової діяльності нарівні з іншими громадянами [42].

Існує класифікація основних видів порушень функцій організму дитини. Дана класифікація використовується комісією під час проведення медико-соціальної експертизи дітей.

Основні види порушень функцій організму є [30]:

- порушення психічних функцій;
- порушення мови і мовних функцій;
- порушення сенсорних функцій;
- порушення статодинамічної функції;
- порушення функцій кровообігу, дихання, травлення, виділення, кровотворення, обміну речовин і енергії, внутрішньої секреції, імунітету;
- порушення, зумовлені фізичним каліцтвом.

В Україні згідно з критеріями Міністерства освіти і науки виокремлюють такі типи порушень у дітей: порушення слуху (повна втрата слуху, оглухлі, зі зниженим слухом); порушення зору (повна втрата зору, осліплі, зі зниженим зором); порушення інтелекту (розумово відсталі, із затримкою психічного розвитку); мовленнєве порушення; зі складною структурою порушень (розумово відсталі і повністю втрата зору чи слухи; сліпоглухонімі та ін.); емоційно-вольові порушення та дитячий аутизм [16, с. 483].

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Порядок встановлення лікарсько-консультативними комісіями інвалідності дітей», визначається ступені вираженості порушень функцій організму [30]:

- 1 ступінь – незначні порушення;
- 2 ступінь – помірні порушення;
- 3 ступінь – виражені порушення;
- 4 ступінь – значно виражені порушення.

Відповідно до визначених критеріїв, видів та ступеню вираження захворювання вимагається різноманітність підходів до їх корекції. Тобто дитина залучається до корекційних програм, які дозволяють розвивати відповідно необхідні вміння та навички.

Особою з інвалідністю є особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава повинна створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист [36].

Обмеження можуть бути обумовлені фізичними, сенсорними, або інтелектуально-психічними недоліками, які заважають дитині з особливими потребами самостійно пересуватися та орієнтуватися в просторі. Також зовнішнє середовище може збільшити або компенсувати вплив цих недоліків в особі. Це обмеження спричиняє багато наслідків, що ускладнюють ситуацію особливої дитини та вимагає вжити інших спеціальних заходів, які усунуть існуючі бар'єри у побутовому, просторовому, транспортному напрямках та емоційні переживання й забезпеченню освітньої діяльності.

У зв'язку з обмеженнями зникає можливість включенню дитини до її вікових особливостей, а саме виховання і педагогічні процеси та через це постійно потребує більшої уваги, догляду та допомоги. Це на перший погляд незначне обмеження життєдіяльності, яке призводить до соціальної дезадаптації внаслідок порушень розвитку дитини самообслуговуванню, пересуванню, контролю за своєю поведінкою, навчанню, спілкуванню.

Існує багато класифікацій відхилень у здоров'ї та розвитку. А однією з найбільш поширених є Британська тризіркова шкала обмежених можливостей [2]:

- недуга – втрата чи патологія психічних або фізіологічних функцій, елементів анатомічної структури, що ускладнює певну діяльність;
- обмежена дієздатність – втрата здатності, внаслідок наявності дефекту, виконувати певну діяльність в межах того, що вважається нормою для людини;
- недієздатність – внаслідок вади чи обмежена можливість конкретної особи, що обмежує виконання нею певного функціонування, враховуючі з вікові, статеві чи соціальні факторів.

Бочелюк В.Й. виділив основні причини інвалідності у дітей, серед них є [4]:

- травма під час пологів, неврологічні порушення, що виникли в період пологів;
- онкологічні, інфекційні та інші захворювання;
- травми різного характеру – це опіки, механічні травми та інше;
- вроджені патології – це генетичні порушення, алкогольне ураження плоду та інше;

В.Й. Бочелюк розділив два види інвалідності [4] – уроджена (порушення розвитку плоду, а також травмою під час пологів) та придбана інвалідність (виникає після народження, в результаті хвороби чи травми). Найбільшим ризиком набуття інвалідності є від народження до трьох років.

Основні класифікації інвалідності, В. Й. Бочелюк виділив такі [4]:

1. Причини, що викликали інвалідність, наприклад, природжена патологія, хвороба, травма та ін.
2. Тривалість інвалідності – тимчасова, довгострокова, постійна.
3. Характер пошкодження, наприклад, функціональна обмеженість, порушення соціальної поведінки та ін..
4. Наслідки для самої особистості – обмеження або травма незалежності, соціальної інтеграції, професійних можливостей та інше.
5. Наслідки для сім'ї - необхідність догляду за інвалідом, фінансове навантаження на сім'ю, порушення соціальних зв'язків.
6. Наслідки для суспільства – необхідність фінансової підтримки, втрата працездатного члена суспільства та ін..
7. Ступінь зниження працездатності – обмеженість в самообслуговуванні, можливість участі в трудовому процесі та інше.

Показниками інвалідності у дітей О.В. Безпалько вважає, що є патологічні стани, які розвиваються при спадкових, набутих ураженнях та після травм.

Інвалідність визначається лікарсько-консультативною комісією, яка проводить медико-соціальну експертизу з метою встановлення дітям інвалідності за направленням лікаря. Який надає первинну медичну допомогу, закладу охорони здоров'я, в якому спостерігається дитина. Після повного медичного обстеження та проведення необхідних досліджень, оцінюються соціальні потреби дитини, визначається клініко-функціональний діагноз, здійснюється лікувальні і реабілітаційні заходи та надаються їх результати за наявності документів, що підтверджують стійкий розлад функцій організму, які є зумовлені захворюванням, травмою та її наслідками або вродженими вадами, що призводять до обмеження життєдіяльності дитини [30].

Отже, інвалідність призводить до обмеження життєдіяльності дитини, а саме: дезадаптації особистості, обмеження в самообслуговуванні, пересуванні, у контролі за своєю поведінкою, у спілкуванні з однолітками, у майбутній трудовій діяльності, у фізичному та психічному розвитку.

Таким дітям, найчастіше, важко соціалізуватися у соціум та спілкуватися. Вони потребують значної уваги від оточуючих людей. Однак, на сьогоднішній день держава та суспільство в цілому почала приділяти більшу увагу даній категорії осіб.

1.3. Захист прав дітей з інвалідністю в соціальній роботі державних та недержавних інституцій

Варто підкреслити, що одним із основних завдань державних та недержавних інституцій – є створення необхідних умов для подолання бар'єрів, котрі стоять на заваді для повноцінної життєдіяльності особи у соціумі та її захисту прав та інтересів.

Важливо зазначити, що ефективною та доцільною роботою з дитиною, яка має інвалідність, повинна проводитися соціальна робота саме із оточення, а точніше: із батьками та іншими родичами; з однолітками; з вчителями.

Оскільки особливе значення для дитини є прийняття її як особистості, яка має рівні та однакові права з іншими та бути прийнятою в суспільстві, такою як вона є.

Адже соціально-педагогічна робота з особливо-вразливими верствами населення спрямовується на інтеграцію особистості в суспільство. Цей процес відбувається через виховання, навчання, оздоровлення та надання соціальних послуг.

Маємо зауважити, що інтеграція дітей з інвалідністю, з боку держави, потребує значимих витрат на реалізацію програм освітньої і професійної підготовки та створення робочих місць для людей з урахуванням особливих потреб.

Останні роки в Україні все більше розвивається інклюзивне навчання, яке дає змогу дітям навчатися на рівні з іншими та соціалізуватися і спілкуватися з іншими дітьми.

На наш погляд існує специфіка організації, змісту, методів навчання та виховання дітей даної категорії їх розробка відповідно до особливостей фізичного і психічного розвитку.

Особистий досвід підтверджує, що потрібно вивчати соціально-психологічний стан дитини. Також необхідно орієнтуватися на виявлення проблем у дитини та її соціального оточення та шукати шляхи для їх ефективного та послідовного вирішення. Дана діагностика має за мету формувати сприятливий соціально-психологічний клімат у дітей з особливими освітніми потребами.

Проаналізуємо основними напрямками робота з дітьми з інвалідністю:

- навчання дітей самообслуговуванню та набуття норм поведінки у відповідному середовищі;
- адаптація дітей з інвалідністю до реального життя. Воно є необхідним для відчуття себе частиною суспільства, як і інші люди;

- разом і тим відбувається консультування і для батьків. Стосовно правових та психолого-педагогічних питань, а саме допомога батькам щодо лікування, навчання, виховання, оздоровлення дитини;

- психолого-педагогічна корекція – це комплексний, систематичний вплив, що включає до себе терапію медикаментами, фізіотерапію, ортопедичне лікування, масаж, лікувальну фізкультуру. Даний напрям проводиться з дітьми, які мають функціональні обмеження, він спрямований на нормалізацію м'язового тону, посилення активності компенсаторних процесів у нервовій системі, зменшення насильницьких рухів. Є очевидним, що лікування спрямовується відповідно до кожного конкретного випадку, терапія носить індивідуальний характер з урахуванням індивідуальних особливостей кожної дитини.

До фізіотерапевтичних процедур відносяться: грязьове лікування, теплові процедури. Більше того, під час роботи необхідно дотримуватися відповідного режиму, необхідно використовувати ортопедичні пристосування для ходьби, корекції положення кінцівок та ін. Тим більше необхідно займатися лікувальною фізкультурою, вона спрямована на розвиток рухових навичок і умінь, що забезпечує шкільну та соціально-побутову адаптацію дітей з особливими потребами.

Наступний напрям роботи – це розвиток потенційно-творчих можливостей дітей з інвалідністю, їх якостей індивідуальної самодостатності засобами, спеціально розроблених психотренінгів та психотренуючих ігор. Тим більше, що це дозволить дитині розвивати та використовувати свої здібності відповідно до своїх вподобань.

Слід зазначити, що організація культурно-дозвілєвої діяльності з дітьми відбувається через проектування та впровадження різноманітних програм та форм роботи, використовуючи спеціальні засоби психологічного тренінгу та за допомогою відповідних служб. Все-таки це дозволяє дитині та її оточенню проводити свій вільний час за вподобанням.

Для старших підлітків проводиться профорієнтаційна робота, яка дозволяє даній категорії осіб підібрати спеціальність та навчальний заклад. Де в подальшому буде навчатися, відповідно за вподобаннями та зручного розміщення навчального закладу.

Останнім напрямом роботи з дітьми з інвалідністю є – координаційна робота з різними соціальними інститутами, які турбуються проблемами дітей з особливими потребами у соціумі. Відповідно це державні та недержавні установи, які допомагають дітям з інвалідністю жити без перешкод.

Головним чином, результатами роботи з дитиною з інвалідністю є: навчання, виховання, самостійне пересування, обслуговування, уміння самостійно справлятися в побуті, трудова діяльність та інше.

Більш того, особливостями організації соціальної роботи з дітьми з особливими потребами є: практична робота здійснюється соціальним працівником, який повинен знаходитися у постійному пошуку ефективних форм, методів, напрямків роботи. Дана діяльність вимагає від спеціаліста певних особистісних та професійних якостей.

Робота з дітьми та підлітками з інвалідністю є особливою, адже вимагає від кожного спеціаліста повної самовіддачі, безмежної любові, поваги і віри у можливість дитини.

Із вищезазначеного вдалося з'ясувати, що головну роль в соціальній допомозі дітям з інвалідністю на себе беруть державні та недержавні установи, які допомагають, підтримують та захищають права кожної особливої дитини.

Можна сказати, що держава зі свого боку зобов'язується виконувати для дітей з особливими потребами перелік послуг з: медичної, психолого-педагогічної, фізичної, професійної, трудової, та інших видів допомоги, які надаються з урахуванням відповідних потреб дитини та її віку, статі, виду захворювання безоплатно або на пільгових умовах. Організація та відповідальність за якість харчування в реабілітаційних установах незалежно від відомчого підпорядкування, типу, форми власності покладається на

засновників, власників і керівників реабілітаційних установ. Також держава забезпечує необхідними працівниками, як в державній установі, так і в приватній, у тому числі і громадських організацій [42].

Виходить, що організація соціальної роботи з дітьми з інвалідністю – одне з найбільш важливих і значимих завдань державних та недержавних установ. Без сумнівів необхідно приділяти увагу кожній дитині – незалежно від її фізичних, психічних та інтелектуальних здібностей, а також потрібно захищати її права.

Тому важлива роль належить державним та недержавним інституціям у виконанні прав дітей з особливими потребами, забезпеченню рівних можливостей і прав, соціального захисту осіб з інвалідністю. Зокрема необхідно виявляти та усувати бар'єри, що так чи інакше перешкоджають успішному розвитку і функціонуванню дитини та задоволення необхідних потреб дитини. А саме – це потреба у розкритті індивідуальних здібностей та інтересів у різних видах життєдіяльності та в отриманні соціальних послуг.

Безперечно, що для більш успішного та ефективного захисту прав дітей з інвалідністю повинні співпрацювати разом державні та недержавні інституції, допомагаючи та підтримуючи один одного для подолання бар'єрів та проблеми на шляху у дитини.

Турбота та допомога дітям з інвалідністю здійснюється багатьма міжнародними та вітчизняними організаціями за участю волонтерів та професіоналів, яких вони залучають. Права дітей з інвалідністю закріплені не тільки на державному рівні, а й міжнародному. До основних міжнародних документів, які регулюють права дітей з інвалідністю відносяться: Декларація «Про права інвалідів» затверджена ООН 9 грудня 1975 року; «Всесвітня програма дій стосовно інвалідів» затверджена ООН 3 грудня 1982 року; Конвенція «Про права дитини» затверджена ООН 20 листопада 1989 року; Декларація «Про права розумово відсталих осіб» затверджена ООН 20 грудня 1971 року; «Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів» затверджені ООН 20 грудня 1993 року [15; 34].

Коротко проаналізуємо кожен з вище перелічених міжнародних документів. В Декларації «Про права інвалідів» зазначається про необхідність захисту прав та забезпечення добробуту і відновлення працездатності осіб з фізичними і/або розумовими вадами. У випадку необхідності щодо попередження інвалідності, викликаній будь-якими вадами та надання особам з інвалідністю допомоги в розвитку їх здібностей – це стосується будь-якої сфери діяльності. А також допомога всіма можливими засобами включенню їх в соціум.

У Декларації зазначаються основні права щодо захисту осіб з інвалідністю, яких необхідно дотримуватися, як на міжнародному, так і на національному рівнях [39]:

1. Визначення поняття «інвалідність» означає будь-яку особу, яка не може самостійно забезпечити повністю чи частково базові потреби здорової особистості і/або соціального життя, за вродженого чи набутого фізичного і/або розумового порушення.

2. Особи з інвалідністю повинна виконувати всі правила, які визначені в Декларації. Ці права повинні бути визнані за всіма особами з порушеннями без будь-яких виключень та незалежно від будь-яких факторів.

3. Люди з особливими потребами мають право на повагу та на ті ж самі основні громадські та політичні права, що і інші здорові люди.

4. Особи з порушеннями мають право на медичне, психічне або функціональне лікування, на освіту, на допомогу, на консультації та інші види обслуговування, які дозволять максимально проявити себе та свої можливості та здібності, які допоможуть швидше інтегруватися в суспільство.

5. Вони мають право на економічне і соціальне забезпечення, які задовольняють рівень життя. Вони мають право отримати і зберегти за собою робоче місце або займатися корисною і продуктивною діяльністю та бути членами профспілкових організацій, відповідно до своїх можливостей.

6. Вони мають право жити в своїй сімей і брати участь у всіх видах суспільної-корисної діяльності, пов'язаної з творчістю або проведенням дозвілля.

7. Дана категорія осіб повинна бути захищеною від будь-якого виду експлуатації.

8. Люди з інвалідністю повинні мати можливість скористатися кваліфікованою юридичною допомогою, для захисту їх особистості та майна.

9. При участі людей з особливими потребами можуть проводитися корисні консультації з усіх питань, що стосуються прав осіб з інвалідністю.

10. Особи з інвалідністю, їх родини та територіальні громади повинні бути проінформовані про права, що містяться в даній Декларації.

Відповідно до «Всесвітньої програми дій стосовно інвалідів» визначається мета, яка полягає в сприянні результативним заходам з метою попередження інвалідності і реалізації цілей «рівності» і «повної участі» осіб у житті суспільства і розвитку [26]. Дане визначення свідчить про те, що умови життя повинні створюватися відповідно до умов всіх інших людей і населення та поліпшення – в наслідок соціального і економічного розвитку. Дані концепції мають застосовуватися однаково і мати рівну першочерговість у всіх країнах, незважаючи на їх рівень розвитку.

Розглядаючи Конвенцію «Про права дитини», можна зробити такий висновок, що вона має важливе значення це пояснюється тим, що вона являє собою зобов'язання саме на майбутнє.

Повага до прав людини починається зі ставлення соціума до своїх дітей. Суспільство яке піклується про дітей, тим самим піклується про своє майбутнє, для забезпечення їхньої свободи і гідності. Відповідно до цього створювати умови, за допомогою, яких вони зможуть повною мірою розкрити своє здібності та закласти основу для повноцінного життя.

Беручи до уваги той факт, що Конвенція направлена на майбутнє. Це означає, що дітям сьогодення належить важлива місія – продовження справи у встановленні справедливого та гуманного соціального порядку.

У Конвенції «Про права дитини» також зазначається, що всі права безпосередньо стосуються, як дорослих людей, так і дітей. При цьому, відображуючи їхню потребу в особливому піклуванні та увазі, їхньої вразливості, й відмінність їхнього світу від світу дорослих. Це визнається і у Декларації «Прав дитини», прийнятій у 1959 році.

Однак через декілька десятиліть після прийняття цієї Декларації змінилися уявлення й склалися нові поняття. Зокрема, концепція прав дитини набула широкого характеру.

В Декларація «Про права розумово відсталих осіб» зазначаються заходи, які необхідно використовувати в національному і міжнародному плані, вона служить для захисту цих прав [41]:

1. Особи з даними порушеннями мають право на ті ж права, що й інші люди.

2. Людина з порушеннями розумового розвитку має право на відповідні медичні послуги і лікування, на освіту та інше.

3. Вони мають право на матеріальне забезпечення та на належний рівень життя.

4. Дана категорія осіб мають право на проживання в колі своєї родини та брати участь в різних формах життєдіяльності суспільства. Сім'я повинна отримувати відповідну допомогу. У разі потреби перебування в спеціальному закладі, необхідно зробити нове середовище відповідно до задовільних умов життя та не має відрізнятися від умов звичайного життя.

5. Вони мають право скористатися професійними послугами в тому випадку, коли це необхідно для захисту його особистого добробуту та інтересів.

6. Особи з інвалідністю мають право на захист від використання і неповажливого ставлення. Мати право на відповідне здійснення законності.

7. Як внаслідок серйозного характеру інвалідності, стосовно розумової відсталості особа не може відповідним чином реалізовувати всі свої права або ж постає необхідність в обмеженні або скасуванні деяких або всіх прав.

Тому відповідно до цього, процедура, що застосовується з метою обмеження анулюється або зобов'язана передбачати належні правові гарантії від будь-яких зловживань. Ця процедура ґрунтується на оцінці кваліфікованими фахівцями суспільно корисних можливостей особи з розумовою відсталістю, а також передбачати періодичний перегляд і право апеляції до вищих інстанцій.

У «Стандартних правилах забезпечення рівних можливостей для інвалідів» зазначається мета, яка полягає в забезпеченні даного положення, при якому особи з інвалідністю, як члени суспільства мають ті ж права і обов'язки, що й інші люди. У всіх країнах світу існують різні перешкоди, які не дозволяють дітям з інвалідністю здійснювати свої права і свободи та ускладнюють їх повну участь в суспільному житті. Обов'язок кожної держави є використання необхідних заходів для усунення даних перешкод.

Люди з особливими потребами повинні приймати активну участь у процесі для того, щоб спілкуватися, розвиватися, взаємодіяти з іншими людьми. Для них необхідне створення рівних можливостей для мобілізації людських ресурсів у всіх країнах світу. Також особливу увагу необхідно звернути, зазначеними нами далі групам населення, тому що їх права також порушуються: жінки, діти, люди похилого віку, робітники-мігранти, особи, які страждають від домашнього насилля, національні меншини, біженці з інвалідністю та люди з особливими потребами, які вимагають уваги.

Формування соціального захисту дітей, яка дають гарантії для ефективної інтеграції в суспільство; держава, надає матеріальне забезпечення; створення без бар'єрного та доступного функціонування з суспільством; забезпечення активізації взаємодії державних органів та волонтерських груп у розв'язанні проблем, які виникають у сімей, котрі виховують дітей з інвалідністю.

На сьогоднішній день основними формами соціального захисту дітей з інвалідністю на державному рівні є:

- за місцем фактичного проживання призначаються виплати пенсій,

державної допомоги та інших соціальних виплат;

- надання допомоги на проживання;
- надання реабілітаційних послуг та забезпечення засобами для реабілітації;
- працевлаштування осіб або набуття статусу безробітного та ін.

На сьогоднішній день поняття «соціальна допомога» є актуальним та має таке визначення – це система заходів, які спрямовані на поліпшення стану особи до активного життя, відновлення соціального статусу і формування в особи якостей для пристосування до умов життєдіяльності шляхом правового захисту її проживання, підготовки до самообслуговування з формуванням здатності до пересування і спілкування, повсякденних життєвих потреб тощо [42].

Соціальна допомога відноситься до функцій держави та є системою організаційно-правових та економічних заходів, які спрямовані на добробут кожної особистості в конкретних економічних умовах, яка передбачає створення ефективного захисту осіб з інвалідністю.

В українському законодавстві, як і в інших країнах, продовжуються формуватися та вдосконалюватися державна політика щодо захисту прав дітей з інвалідністю.

Для того, щоб суспільство дотримувалося вище зазначеного законодавства, 11 серпня 2011 року було засновано посаду Уповноваженого Президента України з прав дитини. Його основними обов'язками є захист прав осіб з інвалідністю.

Уповноважений з прав дитини дотримується основної мети діяльності, а саме: забезпечення належних умов для реалізації громадянських, економічних, соціальних та культурних прав дітей в Україні, також необхідність дотримання особливого піклування про дитину та виконання, як державних, так і міжнародних зобов'язань, щодо сфери прав дитини [29].

Аналізуючи завдання Уповноваженого з прав дитини, виокремимо основні [29]:

- постійне спостереження за додержанням конституційних прав дитини, виконання зобов'язань у даній сфері та внесення пропозицій щодо припинення і запобігання повторенню порушень прав і законних інтересів дитини;

- доповіді про пропозиції Президенту України щодо підготовки проектів Законів, Актів з питань прав та законних інтересів дитини;

- здійснення заходів, які спрямовані на захист і відновлення порушених прав та законних інтересів дитини, інформування суспільства про відповідні заходи та їх результати;

- підготовка заходів за участю Президента України, у тому числі міжнародного характеру, з питань, стосовно захисту прав дітей;

- здійснення заходів щодо налагодження взаємодії органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань захисту прав та законних інтересів дитини.

Існує ще одне Положення, яке стосується прав осіб з інвалідністю – Положення «Про Уповноваженого Президента України з прав людей з інвалідністю». Дане Положення затверджене 1 грудня 2014 року, в ньому зазначено, що особа, яка забезпечує здійснення конституційних повноважень щодо забезпечення та додержання конституційних прав особи з інвалідністю, виконання Україною міжнародних зобов'язань у цій сфері.

Стосовно проблематики нашого дослідження ми акцентуємо увагу саме на Положенні «Про Уповноваженого Президента України з прав людей з інвалідністю», оскільки нашої метою є захист дітей з інвалідністю. Відповідно, дане Положення зазначає, що Уповноважена особа є законним представником, який захищає права людей з особливими потребами.

Основними принципами, якими керується у своїй роботі уповноважена особа є: конфіденційність, гуманність, доступність, об'єктивність і неупередженість.

Відповідно до покладених завдань Уповноваженої особи, в установленому порядку він має право:

- отримувати необхідну інформацію, документи та матеріали;
- в разі потреби, піднімати питання щодо притягнення до розроблення окремих питань представників місцевого самоврядування та державних органів, а також експертів, учених та фахівців;
- залучатися до роботи консультативних, дорадчих та інших органів і служб, а також у проведенні нарад та інших заходів з питань, відповідно до компетенції Уповноваженого представника;
- відвідувати заклади в яких знаходяться люди з особливими потребами;
- апелювати у разі порушень законодавства, для сприяння ефективного вирішення питань, відповідно до компетенції;
- застосовувати відповідні заходи щодо налагодження зв'язків для взаємодії з громадськими об'єднаннями, як державних, так і міжнародних, щодо питань захисту осіб з інвалідністю.

Здійснення консультативної допомоги в установленому порядку щодо питань захисту прав осіб з особливими потребами, із залученням до роботи представників суспільства.

Одним із основних Законів України є «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні». Відповідно до нього захист прав дітей з інвалідністю здійснюється центральними та місцевими органами виконавчої влади. Вони керуються відповідними програмами з реалізації державної політики щодо даної категорії [36].

У своїй діяльності центральні органи виконавчої влади враховують думку громадських та волонтерських організацій, які займаються вдосконаленням законодавства стосовно проблем інвалідності, також розвитку співробітництва, як державних, так і недержавних інституцій з іноземними країнами.

В Законі України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» зазначено, що діти з інвалідністю мають рівність у правах з усіма людьми та мають можливості для участі в усіх сферах життя

суспільства; створення потрібних умов, які дають можливість людям з особливими освітніми потребами ефективно використовувати всі права; вести повноцінний спосіб життя відповідно [36].

Також в Законі регламентується, що діти з особливими освітніми потребами має право: на отримання пенсійної допомоги; компенсаційних та інших виплат; державної допомоги; пільг; соціальних послуг; здійснення реабілітаційних заходів; встановлення опіки чи піклування чи в забезпеченні стороннього догляду та на соціальний захист [36].

Наступний Закон України, який ми розглянемо – це «Про охорону дитинства». В ньому зазначається, що держава сприяє створенню дітям з інвалідністю необхідних умов на рівні з іншими громадянами, для повноцінного життя та розвитку з урахуванням індивідуальності кожної особи; надання відповідної матеріальної допомоги, яка встановлюється одному з батьків дитини чи особі, яка його замінює. На підприємстві, в установі чи організації, незалежно від форм власності, за згоди опікуна, скороченого робочого дня, надання додаткової оплачуваної відпустки на строк до 5 днів, відпустки без збереження заробітної плати та інших пільг, передбачених законодавством України [37].

Відповідно до зазначеного Закону дітям з особливими потребами надається відповідні безоплатні види допомоги; здійснюється безоплатне протезування у відповідних закладах охорони здоров'я; надається можливість отримати освіту, в тому числі в домашніх умовах. Також дітям надається необхідне безоплатне забезпечення засобами індивідуальної корекції.

Згідно з Законом України «Про охорону дитинства» для дітей з інвалідністю створюються відповідні умови для: без бар'єрного доступу до об'єктів соціальної промисловості планування та забудови населених пунктів; будівництво та реконструкція будинків, споруд та їх сукупність. Об'єкти та засоби соціального транспорту необхідні здійснюватися з

дотриманням вимог Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні».

Наступний Закон України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю» дає такі гарантії дітям з інвалідністю: права на соціальну підтримку, визначення розмірів даної допомоги, строки надання соціальної допомоги даній категорії осіб та умови її отримання.

В Законі регламентується, що на державну соціальну допомогу мають діти з інвалідністю з дитинства віком до 18 років. Даний Закон надає змогу дітям з обмеженими можливостями, які втратили працездатність, отримувати грошову соціальну допомогу, яка призначається у таких розмірах прожиткового мінімуму [32]:

- особам з інвалідністю 1 групи – 100 %;
- особам з інвалідністю 2 групи – 80 %;
- особам з інвалідністю 3 групи – 60 %;
- на дітей з інвалідністю віком до 18 років – 70 %.

Аналізуючи Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної типової програми реабілітації осіб з інвалідністю», можна зробити висновок, що вона спрямована на забезпечення системного підходу до організації реабілітації, її наступності та послідовності в проведенні багатопрофільних реабілітаційних заходів, установа контролю за якістю реабілітаційних послуг.

Мета Програми є – визначення та надання гарантій державою видів та засобів реабілітації; виробів медичного призначення, що надаються особливій дитині з урахуванням потреб не залежно від виду захворювання, віку, статі, на безоплатній або на пільговій основі.

Очевидним є те, що державне управління, у галузі забезпечення соціального захисту дітей з інвалідністю здійснюється саме: Міністерством соціальної політики України, Міністерством охорони здоров'я України та місцевими Радами народних депутатів України.

З боку держави, соціальний захист полягає: у наданні грошової допомоги; засоби для пересування і протезування; житла з необхідними умовами та обладнаннями; сприймання інформації; у встановленні опіки або стороннього догляду. А також у пристосуванні громадського транспорту, засобів комунікацій та зв'язку до індивідуальних особливостей дітей з особливими потребами. Існують також послуги, які, в свою чергу, спрямовані на поновлення оптимальних рівнів життєдіяльності дитини для її успішної інтеграції у соціум.

З кожним роком все більше і більше у державі удосконалюються мережі спеціальних освітніх і реабілітаційних установ, а також активізувалася діяльність з формування системи інклюзивної освіти в різних освітніх закладах.

Отже, державна політика стосовно дітей з особливими потребами спрямована на дотримання соціальної допомоги та гарантій для особливих дітей на принципах послідовності та системності з метою входження дітей з особливими потребами до умов сучасного суспільства.

Висновки до першого розділу

Відтак, можна впевнено стверджувати, що у сфері захисту прав дітей з інвалідністю ми дослідили проблеми і потреби, проблеми з приводу соціального захисту осіб з особливими потребами, частково не вирішені. Також ми встановили, що в нашій державі є можливість отримання реабілітаційних послуг за місцем проживання дітям; отримання якісної освіти в межах інтегрованих форм навчання та інклюзії; створення без бар'єрного середовища для вільного пересування та спілкування дітей з особливими потребами; пенсійне забезпечення та соціальні виплати дітям з інвалідністю, які гарантують високий рівень життя. Найголовнішою потребою особливої дитини є потреба у вихованні, навчанні, у отриманні якісних реабілітаційних послуг та інше.

Ми проаналізували і виокремили один із головних завдань державних та недержавних інституцій щодо підтримки дітей з інвалідністю – створення необхідних умов для подолання бар'єрів, які заважають для повноцінної життєдіяльності у суспільстві, захисту прав та інтересів. Держава зі свого боку надає особам з особливими потребами та їх сім'ям відповідні послуги, які зазначені з законодавстві. А громадські організації перш за все, опікуються захистом прав дітей з інвалідністю у різних сферах життєдіяльності дитини та її сім'ї.

РОЗДІЛ II.
ОСОБЛИВОСТІ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ З
ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ НІЖИНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ
ГРОМАДИ

2.1. Ніжинська об'єднана територіальна громада як суб'єкт
надання волонтерської допомоги дітям з інвалідністю

Можна впевнено сказати, що за останні роки в Україні почала з'являтися нова тенденція об'єднання сіл та міст задля розвитку та функціонування. Це ефективно, адже адміністрація міста взяло на себе відповідальність і почало об'єднуватись з селами в так звані територіальні громади, які знаходяться поруч, тобто в районі міста. Та допомагаючи селам розвиватися надаючи необхідних ресурсів – воно почало набирати нових обертів і стало відроджуватися.

Територіальна громада – жителі, пов'язані постійним місцем проживання у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне приєднання жителів кількох сіл, селищ, міст, що мають єдиний адміністративний центр [35].

Відповідно, територіальна громада має такі головні ознаки:

а) інтеграційна – суспільство виступає як комплекс фізичних осіб, до складу яких входять громадяни України, й іноземна громадянська та особи без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах;

б) територіальна – це сукупність осіб, що проживають в певному населеному пункті та мають постійне проживання на певній території. Згідно з цим визначаються просторові межі функціонування об'єднання та його основні види, а саме: угруповання села;

в) інтелектуально-комунікативна – завдяки системі всіляких інтересів, соціальних зв'язків і відносин в об'єднаній громаді, в ній відбувається утворення інфраструктури, до якої можна віднести різноманітні організаційні форми та інститути, дія яких призводить до утворення громадської промисловості, спрямованої на задоволення потреб та інтересів членів даного суспільства;

г) функціонально-цільова – спільнота має свої функції та компетенцію у вирішенні запитань місцевого значення, що характеризують особливе місце та роль цього суб'єкта в системі місцевого самоуправління.

Дане об'єднання має функції, основні напрямки діяльності соціальних спільнот щодо реалізації місцевих інтересів напрямом вирішення поставлених завдань місцевого значення, керуючись Конституцією і Законами України.

До функцій об'єднаної територіальної громади відносяться: об'єктні, до них належать – соціальна, політична, економічна, екологічна функції та управлінські – установча, нормотворча, контрольна.

Далі з'ясуємо більш детально кожен з цих функцій.

Соціальна функція – це напрям діяльності громади пов'язаний із задоволенням потреб та створенням умов відповідно до вікових, фахових, культурних, національно-етнічних, релігійних та інших інтересів та для розвитку системи соціальної взаємодії та розбудови громадянської інфраструктури.

Політична функція є одним з головних напрямків діяльності громади як інституції громадянського суспільства та й правової держави, по суті змістом якої є здійснення на місцевому рівні особливої форми публічної влади.

Економічна – характеризується діяльністю територіальної громади щодо формування достатньої матеріально-фінансової бази та здійсненням заходів для їх ефективного використання для задоволення потреб громади та її членів.

Екологічна – пов'язана з захистом навколишнього середовища для надійного життя і здоров'я людей та доцільного, ефективного і дбайливого використання природних ресурсів, які належать громаді.

Для забезпечення ефективності в реалізації функцій територіальної громади, вимагає нормативного встановлення її компетенції, далі з'ясуємо їх сутність [35]:

а) формування місцевої ради, обрання місцевого голови й ухвалення рішення про дострокове припинення їх повноважень;

б) слухання звітів органів правління місцевої ради;

в) контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого управління у встановлених відповідно до закону формах;

г) об'єднання з різними територіальними громадами та вихід із відповідних об'єднань;

г) організаційна – сукупність установ і форм здійснення місцевого управління. Водночас час складовими виступають: система форм невимушеного здійснення громадою місцевого управління та система органів і посадових осіб місцевого самоврядування;

д) майнова – важливим елементом є характеристика її як суб'єкта надання права комунальної власності. Це означає, що колектив має право розпоряджатися і користуватися на свій розсуд майном як самостійно, так і через органи місцевого самоврядування;

е) історико-культурна – об'єднання є під впливом чинників під дією яких формуються соціокультурні надбання, що шануються суспільством як особлива цінність. Історичні, культурні й інші особливості та традиції територіальної громади відбиває її символіка: герб, прапор тощо. Зміст, описання та порядок використання символіки, відповідно до ч. 3 ст. 22 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», визначаються рішенням місцевої ради.

Отже, територіальна громада є первинним соціальним колективом, що складається з громадян України, іноземних громадян й осіб без

громадянства, фактом об'єднаних є постійне місце проживання на території населеного пункту села, селища чи міста та спільними інтересів, який виступає гарантованим правом від держави самостійно на підставі власної матеріально-фінансової основи. Він є в межах Конституції і законів України вирішувати питання локального значення в різноманітних формах виконання компетенції.

Ніжинська територіальна громада – об'єднана територіальна громада в Україні, на територіях Ніжинської міської ради і Ніжинського району Чернігівської області. Адміністративним центром є місто Ніжин.

Утворення Ніжинської об'єднаної територіальної громади – 19 листопада 2019 року шляхом приєднання Кунашівської сільської ради, відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

Органи місцевого самоврядування міста Ніжина здійснюють постійний моніторинг законопроектів, зареєстрованих у Верховній Раді України, проектів регуляторних актів, оприлюднених центральними органами виконавчої влади на предмет їх відповідності інтересам територіальної громади міста Ніжина. У випадку, якщо законопроекти, проекти інших актів з питань регламентації діяльності органів місцевого самоврядування не відповідають інтересам міста Ніжина і його мешканців, тому органи місцевого самоврядування за партнерської участі представників громадськості можуть реалізувати інформаційні, комунікаційні, інші кампанії, спрямовані на запобігання прийняттю таких актів.

Члени територіальної громади міста Ніжина безпосередньо або через органи місцевого самоврядування міста відстоюють інтереси громади в обласній раді під час прийняття регіональних програм розвитку, затвердженні обласного бюджету.

Ніжинська об'єднана територіальна громада створена задля захисту інтересів жителів об'єднаної територіальної громади. А для кращого життя в громаді держава на законодавчому рівні виготовила відповідні умови для

залучення громадян на волонтерських засадах брати участь у соціально-економічному розвитку територіальної громади. Зокрема, у Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено п'ять основних форм участі людей у місцевому управлінні: місцевий референдум, створення і функціонування органів самоорганізації населення, загальні збори громадян, місцеві ініціативи та громадські слухання [35].

Основним локальним нормативно-правовим актом Ніжинської об'єднаної територіальної громади є Статут. Він визначає правові, організаційні і фінансові засади здійснення місцевого самоврядування, а також особливості територіального порядку міста, доміанти участі членів об'єднання у здійсненні місцевого самоврядування.

Статут є найголовнішим правовим документом та має вищу юридичну силу стосовно інших актів. Відповідно до цього, при складанні будь-якого іншого акту, необхідно враховувати положення чинного Статуту і не суперечити їм. Також, необхідно зазначити, що посадові особи та члени міської громади повинні керуватися у своїй діяльності положеннями Статуту [43].

У Статуті об'єднаної територіальної громади зазначається, що для створення умов для максимального задоволення потреб та інтересів населення та забезпечення сталого розвитку міста та національних інтересів всієї України є метою саме міського самоврядування.

Міська влада створює відповідні умови для участі об'єднань громадян і політичних партій у здійсненні міського самоврядування.

Відповідно до цього органи самоорганізації населення – це органи представництва, які створюються частиною жителів, які проживають на певній території у межах міста, для вирішення завдань, передбачених Законом України «Про органи самоорганізації населення» зокрема [43]:

- побудова умов для прийнятті участі громадян у розв'язанні питань місцевого значення в межах Конституції і законів України;

- задоволення різних видів потреб жителів шляхом сприяння для надання відповідних послуг;

- участі у втіленні в життя соціально-економічного, культурного розвитку даної території.

Відповідно самоорганізація населення створена, функціонує та взаємодіє з міською громадою, органами міського самоврядування, об'єднаннями громадян, політичними партіями, які розташовані на відповідній території підприємства, установи та організації.

Здійснення першої та другої форми участі громадян зазначається в окремих державних нормативно-правових актах, а ефективність останніх – майже повністю залежать від органів місцевого управління. Їх правовий статус на території окремої громади, може визначатися статутом та положеннями, які його розвивають. Правове регулювання питань, які пов'язані із проведенням загальних зборів суспільства та впливом їх рішень на життєдіяльність її відбувається через положення, закладені в Постанові ВРУ «Про затвердження Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні» та статуті громади чи положеннях, які його розвивають [27, с. 163].

Волонтерська діяльність тісно переплетена з громадською діяльністю, яка в свою чергу, є одним з найефективніших формувань та функціонувань місцевого самоврядування. Доказами роботи волонтерських груп у Ніжинській територіальній громаді є те, що жителі активно приймають участь у волонтерській діяльності – це помітно по кількості волонтерських груп та про їх ефективну роботу, яка проводиться. Помітним є бажання у більшості людей допомагати нужденним, люди готові брати участь у покращенні благоустрою. Прикладом є одна із найактивніших волонтерських груп ніжинської територіальної громади – це волонтерська група «Час для нас» на чолі Бондаренко Ганною Григорівною – асистент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи. Вона простягає руки для допомоги інших, а

саме тим, хто цього потребує. Показує приклад молоді як потрібно допомагати нужденним та залучає небайдужих до волонтерської діяльності.

За останні роки в об'єднаній територіальній громаді є помітним зростання довіри до волонтерства в місті та є небайдужі люди, які готові прийти на допомогу іншим та вирішувати проблеми без користі для себе. Однак є громадяни, які є не зацікавленими та мають недовіру до даної діяльності.

Таким чином, об'єднана територіальна громада виступає як первинний спільний суб'єкт місцевого управління, що складається з людей, які проживають в Україні, іноземних громадян й осіб без громадянства, які є об'єднані постійним місцем проживання на території села, селища або міста та спільністю місцевих інтересів. Він наділений державним правом самостійно, на підставі власної основи в межах Конституції та Законів України, розв'язувати проблеми місцевого значення в різноманітних формах реалізації компетенції.

2.2. Волонтерська група «Час для нас» як суб'єкт надання допомоги дітям з інвалідністю у Ніжинській об'єднаній територіальній громаді

В Ніжинській об'єднаній територіальній громаді функціонують волонтерські групи, які допомагають особам та сім'ям, котрі опинилися в складних життєвих обставинах та потребують підтримки. Однією із таких волонтерських груп є «Час для нас» - це неприбуткова громадське об'єднання, яке на добровільних засадах поєднує людей на основі єдності зацікавлень своїх учасників для виконання поставленої мети і завдань та виконання завдань передбачених статутом. Вона діє на принципах законності, гуманності, рівності, добровільності, безоплатності, безкорисливості, неприбутковості.

Дане об'єднання є неприбутковим, що будує свою діяльність на відповідно до Конституції України, Законів України «Про громадські об'єднання», «Про волонтерську діяльність», Закону України про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб, осіб-підприємців та громадських формувань, іншим чинним законодавством України і цього Статуту.

У своїй діяльності група залучається до співпраці з іншими громадськими об'єднаннями, державними органами та організаціями в Україні та за її межами. Вони сприяють виконанню мети і основних напрямів діяльності та між собою укладають договір, на добровільних засадах, про співробітництво, взаємодію та в інший спосіб, якій не забороняється законом.

Метою Організації є союз свідомих та активних громадян для виконання захисту прав і свобод осіб, задоволення суспільних, зокрема різних видів інтересів – соціальних, культурних, економічних та інших. Винятком є обмеження встановлене законом стосовно інтересів національної безпеки та суспільного порядку, сприяння охороні здоров'я та соціального захисту населення.

Здійснення добровільної, безкорисливої, соціально спрямованої, неприбуткової діяльності шляхом надання волонтерської допомоги потребуючим верствам населення. Для того, щоб досягти мети необхідно громадську діяльність здійснювати та спрямовувати на підтримку суспільної ініціативи для побудови в Україні демократичного устрою та суспільства в цілому, для надання практичної допомоги особам, які є соціально незахищеними категоріями населення, а саме даної територіальної громади.

Основними завданнями Організації є [20]:

1. Надання допомоги для підтримки вразливим категоріям населення, що потребують соціальної реабілітації.
2. Підтримка хворих, людей з особливими потребами, людей поважного віку та інших осіб, які через свої фізичні, матеріальні чи інші особливості вимагають підтримки та допомоги.

3. Надання допомоги особам, які через свої фізичні або інші вади обмежені в реалізації своїх прав і законних інтересів та які є обмежені в здійсненні своїх прав та інтересів.

4. Підтримка в проведенні заходів державного та міжнародного значення, які є пов'язані з організацією масових видів громадських заходів.

5. Налагодження тісного співробітництва, взаємовигідних зв'язків з іншими громадськими, молодіжними, волонтерськими організаціями.

6. Співпраця з державними органами, підприємствами і установами в реалізації програм та проектів.

7. Участь у формуванні державної соціальної політики.

8. Надання допомоги людям, які через певні вади обмежені у втіленні в життя своїх прав та інтересів.

9. Пропагування здорового способу життя, здійснення соціального догляду за хворими, людьми з інвалідністю, самотніми, людьми похилого віку та іншими особами, які через свої особливості потребують соціальної підтримки.

10. Захист та представлення інтересів членів Організації, як на місцевому, так і на міжнародному рівнях.

11. Схвалення законодавством – організація служб надання соціальних послуг та допомоги, участь у наданні медико-соціальних та оздоровчих послуг, наданні першої допомоги, проведенні заходів з обслуговування та організації дозвілля в закладах соціального забезпечення.

12. Участь у наданні гуманітарної допомоги.

13. Організація консультацій, навчальних семінарів, лекцій та освітніх заходів, участь у виданні та поширенні друкованих матеріалів, створення фільмів, що відповідають меті організації.

14. Сприяння проведенню круглих столів та освітніх, наукових і просвітницьких заходів з питань, пов'язаних із метою Організації; організація виставок, презентацій, аукціонів, ярмарок, розважальних заходів для дорослих та дітей.

15. Заохочення та організація збору добровільних пожертв і допомоги, внесків від фізичних та юридичних осіб, та інших ресурсів для виконання статутних завдань Організації.

16. Сприяння створенню позитивного іміджу та репутації волонтерської діяльності серед громадськості, органів державної влади та місцевого самоврядування, інших інститутів громадського суспільства, інвесторів, тощо.

17. Сприяння в організації та підтримці благодійної та іншої соціальної діяльності.

18. Пропагування принципів волонтерської діяльності в Україні.

Принципи, якими керується волонтерська група «Час для нас»: добровільності; самоврядності; рівності перед законом; відсутності майнового інтересу її членів; прозорості, відкритості та публічності.

Добровільність передбачає право особи на участь в роботі Організації за власним бажанням, без примусу, у тому числі на вступ в Організацію або припинення членства в ній.

Для досягнення статутних завдань та мети організація має право:

- представляти і захищати свої та команди законні інтереси у державних і неурядових організаціях;
- розповсюджувати та пропагувати інформацію про свою діяльність;
- звертатися до органів державної влади з пропозиціями або зауваженнями, заявами або клопотаннями, скаргами;
- одержувати публічну інформацію, що знаходиться у власності суб'єктів владних повноважень або в інших розпорядників;
- підтримувати міжнародні контакти з іншими організаціями, укладати відповідні угоди та приймати участь у міжнародних заходах з питань діяльності волонтерської групи, що не суперечать міжнародним зобов'язанням України;
- організовувати друковані засоби масової інформації;

- одержувати на умовах оренди або тимчасово-безкоштовного користування будівлі, обладнання, транспортні засоби та інше майно, що необхідне для здійснення статутних завдань волонтерської групи;
- поширювати інформацію про свої цілі та ідеї; публікувати наукові та методичні результати діяльності волонтерської групи;
- проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу;
- організовувати та проводити лекторії, круглі столи тощо, залучаючи представників суспільства, органів державної влади та місцевого самоврядування, експертів з різних галузей суспільного життя, в т.ч. міжнародних;
- здійснення розробки проектних рішень та проводити громадську перевірку проектів;
- здійснювати просвітницьку та учбово-методичну діяльність;
- вступати у спілки та інші об'єднання, що створюються на добровільній основі і сприяють виконанню статутних завдань, в тому числі з іноземними партнерами;
- обмінюватися інформацією, досвідом та спеціалістами з організаціями зарубіжних країн;
- мати власну символіку та використовувати її у порядку, визначеному законодавством України; популяризувати свою назву та символіку;
- створювати та реалізувати різноманітні проекти, запроваджувати програми;
- укладати договори з метою виконання статутних завдань Організації з органами державного управління та місцевого самоврядування, іншими юридичними особами, громадянами та об'єднаннями громадян, набувати майнові та немайнові права;
- сприяти підвищенню кваліфікації фахівців – своїх членів;
- встановлювати почесні відзнаки і винагороди для осіб, які мають заслуги в здійсненні статутних завдань Організації;
- здійснювати інші права, не заборонені законом.

Члени організації працюють на добровільних засадах, до складу яких, можуть входити громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, які досягли 14 років та підтримують мету і завдання Організації і визнають її Статут.

Прийом до членів Організації здійснюється на підставі заяви. Заява вступника, яка розглядається Правлінням, яке приймає рішення у відповідності зі Статутом Організації.

У Статуті волонтерської організації зазначається права та обов'язки членів організації. Детальніше познайомимось з правами:

- обирати і бути обраними до керівних органів Організації, брати участь у всіх заходах, що проводяться Організацією;

- брати участь у всіх заходах здійснюваних Організацією;

- звертатися до органів Організації з запитом та пропозиціями з питань, пов'язаних з діяльністю Організації, одержувати відповіді;

- оскаржувати рішення, дії, бездіяльність керівних органів Організації, подавати заяви, заперечення і скарги на прийняті ними рішення до Правління та вимагати розгляду скарг та заяв на Загальних зборах;

- звертатися до органів Організації за допомогою у захисті своїх прав та законних інтересів;

- вільно виходити з членів Організації шляхом подання заяви.

Обов'язками учасників волонтерської групи «Час для нас» є:

- дотримуватись положень Статуту Організації;

- виконувати рішення керівних органів Організації;

- сприяти здійсненню завдань Організації;

- брати участь у заходах, що проводяться Організацією;

- утримуватись від діяльності, що може завдавати шкоду Організації;

- дотримуватись морально-етичних принципів Організації;

Кожен учасник волонтерської групи виходу за власним бажанням – шляхом подання відповідної заяви на ім'я Голови Організації. Також може бути виключеним з Організації – в разі вчинення дій, несумісних з

перебуванням в Організації, в тому числі правопорушення або злочину чи спрямованих на підрив авторитету, територіальної цілісності та національної безпеки України, порушення прав, свобод чи інтересів будь-яких осіб, пропаганду війни, насильства чи іншої ворожнечі та інші дії, що негативно позначаються на діяльності Організації. Виключення у зв'язку із порушенням вимог до Статуту, або якщо діяльність члена суперечить меті та завданням Організації, або якщо член втратив зв'язок із Організацією без поважних причин чи за систематичну несплату членських внесків.

Студентська волонтерська група «Час для нас» на чолі з Бондаренко Ганною Григорівною діє при кафедрі соціальної педагогіки та соціальної роботи Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Аналізуючи роботу групи, яка спрямовується на об'єднання добровольців, які стають волонтерами, для безкорисних справ для громади міста Ніжина та Чернігівської області.

Дана волонтерська група у своїй діяльності співпрацює з багатьма соціальними закладами міста Ніжина, а саме: Міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; Служба у справах дітей; Територіальний центр соціального обслуговування; Будинок-інтернат; Центр соціально-психологічної реабілітації; Соціальний гуртожиток; Відділ у справах сім'ї та молоді Ніжинської міської ради; Молодіжний центр; Інклюзивно-ресурсний центр; Центр реабілітації для дітей з інвалідністю «Віра». Також співпрацює з такими громадськими організаціями, як «Червоний хрест», «Спілка самаритян України Чернігівське об'єднання», «Лабораторія Ініціативної Молоді» та «Сила матері».

За роки волонтерської діяльності було проведено понад 100 акцій, занять, концертів, майстер-класів із різними категоріями населення, а особлива увага приділяється людям похилого віку та особам з інвалідністю.

Проекти, які стосуються дітей з інвалідністю і в яких бере участь волонтерська організація реалізуються в різних формах, а саме:

- участь у благодійному аукціоні творчих робіт осіб з інвалідністю, 2016 рік (Додаток Є) – на зібрання коштів для встановлення ліфту для полегшення пересування дітей на візочках між поверхами у будівлі приміщення;

- виготовлення писанок для традиційного фестивалю писанок у Ніжинському будинку-інтернаті, мета – спільне виготовлення писанок для пасхального дерева «Єднання»; 2017 рік, 2018 рік (Додаток К);

- зібрання коштів на підтримку дітей з вадами слуху, 2018 рік; 2019 рік – збір коштів на придбання кардіологічного обладнання для дитячих лікарень в Чернігівській області (Додаток Б, Г);

- зустріч із сім'ями, які виховують дітей з інвалідністю, громадської організації «Сила матері» та створення для них новорічного свята за підтримки «Спілки самаритян України Чернігівське об'єднання» на чолі з Балакиревою Іриною, 2018 рік (Додаток А);

- свято до Міжнародного дня людей з інвалідністю, 2019 рік – для привітання та підтримки дітей з інвалідністю та їх сімей (Додаток З);

- інтерактивне заняття «Я маю право» для вихованців Ніжинського дитячого будинку-інтернату, 2018 рік, 2019 рік – з метою поінформованості дітей з інвалідністю про права, які вони мають (Додаток В, Д);

- участь в акції до Всесвітнього дня людей з синдромом Дауна, 2019 рік – підтримка дітей з інвалідністю та їх сімей (Додаток І);

- створення новорічного свята для діток з інвалідністю в Інклюзивно-ресурсному центрі, 2019 рік (Додаток Ж);

- допомога у проекті «Я – просто мама», який започатковує Ліга-клуб «Ділова жінка» захід проведений для підтримки сімей, які виховують дітей з інвалідністю і проживають в Ніжинській об'єднаній територіальній громаді, 2020 рік;

- проект на тему «Облаштування кімнати для родин, які мають дітей з інвалідністю у Ніжинській об'єднаній територіальній громаді», 2020-2021 рік – мета – створення спеціально організованого освітнього та розвивального

простору, що дасть змогу кожній дитині реалізувати своє право на освіту, розвиток, корекцію і реабілітацію, максимально створити умови для розкриття особистого потенціалу та подолати бар'єри соціалізації і батькам і дітям з інвалідністю (Додаток К).

Волонтерська група «Час для нас» має нагороди та відзнаки, а саме: у 2018 році Бондаренко Ганна Григорівна отримала нагороду «Жінка року» у номінації «Волонтер року»; подяка Міського Голови Анатолія Лінника за активну життєву позицію, високе почуття обов'язку і відповідальності перед громадою міста Ніжина, вагомий особистий внесок у підтримку та розвиток волонтерського руху, 2019 рік; визнана кращою практикою на Чернігівщині в номінації волонтерство (проект «Волонтерство – для Вас»); конкурс «Кращих практиків молодіжної роботи-2020» за версією програми молодіжний працівник – Youth Worker Ukraine; «Волонтерська премія 2020» та інші.

Також ми приймали активну участь у волонтерській групі «Час для нас» можемо пишатися нашими успіхами. Ми отримали нагороди: у 2017 році отримали подяку за активну волонтерську діяльність та з нагоди Міжнародного дня волонтера від декана факультету психології та соціальної роботи Тимошенка О.А.. У 2018 році були номіновані міським головою Лінником А.В. у номінації «Волонтер року». Та у 2019 році подяка за вагомий особистий внесок у підтримку та розвиток волонтерського руху в соціальній сфері від завідувача кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Криловця М.Г.

Отже, учасники волонтерської групи «Час для нас» є прикладом для наслідування, тому що вони допомагають долати труднощі особам, які потребують допомоги, використовуючи різні форми роботи, не залежно.

2.3. Результати дослідження участі студентської молоді у волонтеріві в умовах Ніжинської об'єднаної територіальної громади

Для експериментальної перевірки стану надання волонтерської допомоги дітям з інвалідністю в Ніжинській об'єднаній територіальній громаді ми провели емпіричне дослідження на базі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Нами було опитано 50 осіб віком від 16 до 30 років (студентів стаціонарної та заочної форми навчання, факультетів психології та соціальної роботи та природничо-географічних і точних наук).

Використано було власне розроблену анкету (додаток М) для студентської молоді з метою вивчення поінформованості респондентів та готовності їх залучатися до волонтерської діяльності. Результати опитування представлені на рис. 1-7.

Насамперед, ми поставили за мету з'ясувати, чи займається студентська молодь волонтерською діяльністю і отримали наступні результати (Рис.1):

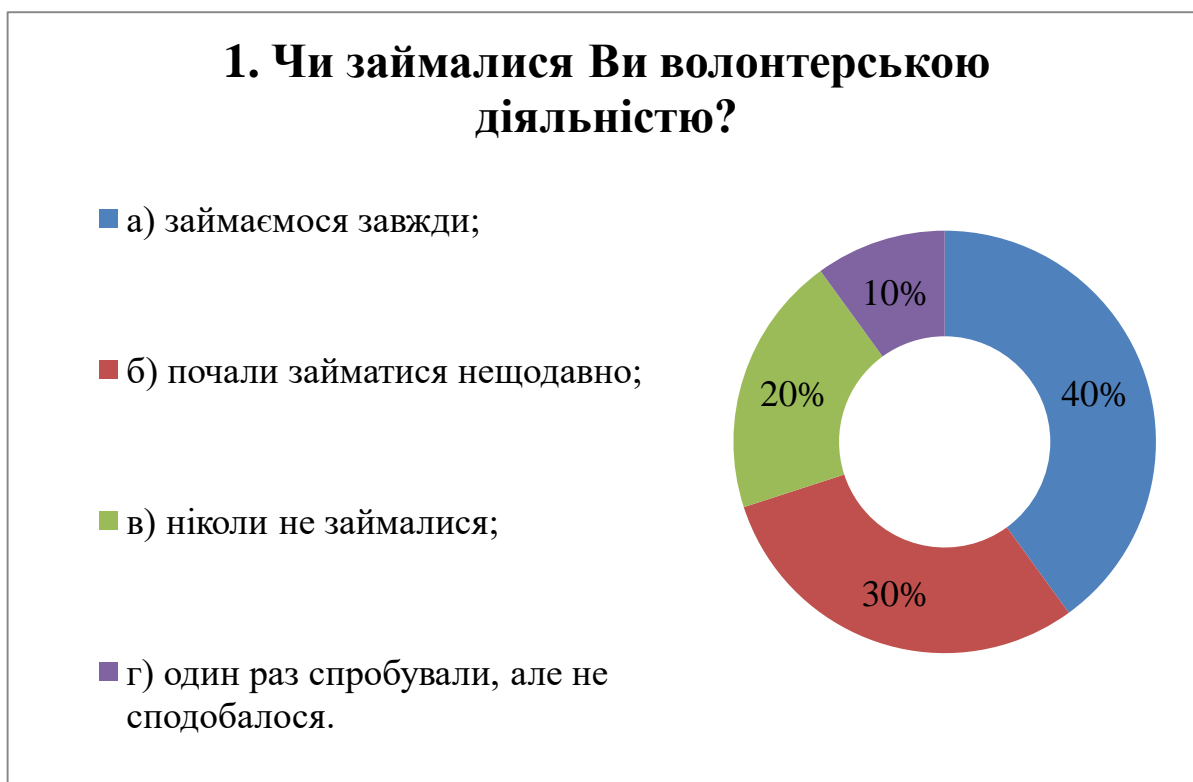

Рис. 1. Участь активної молоді у волонтерській діяльності

Так, відповідно, до показників на рис. 1, переважна кількість респондентів – 40 % займається волонтерською діяльністю; 30 % – почали займатися нещодавно; 20 % – ніколи не займалися волонтерством, а 10 % опитаних зазначили, що один раз спробували, але не сподобалося брати участь у волонтерській допомозі.

Важливо було також з'ясувати, звідки студентська молодь дізналася про можливість участі у волонтерській діяльності і отримали наступні результати (Рис. 2):

Рис. 2. Джерела поінформованості молоді щодо участі у волонтерській діяльності

Так, відповідно до рис. 2, ми бачимо, що 48 % опитаних дізналися про можливість взяти участь у волонтерській діяльності від викладачів; а 26 % – соціальні мережі; 20 % – від друзів, знайомих та 6 % молоді зазначили, що впершечують.

Важливо було також з'ясувати, наскільки часто молодь займається волонтерською діяльністю і отримали наступні результати (Рис. 3):

3. Як часто ви займаєтесь волонтерською діяльністю?

■ а) 1-2 рази на тиждень;

■ б) 1-2 рази на місяць;

■ в) 1-2 рази на рік;

■ г) не займаюся волонтерською діяльністю.

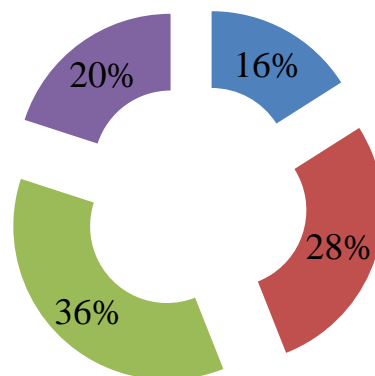

Рис. 3. Розподілу відповідей респондентів щодо періодичності надання волонтерської допомоги

Так, відповідно до рис. 3 помітно, що 36 % молоді 1-2 рази на рік займаються волонтерською допомогою; 28 % – 1-2 рази на місяць; 20 % – не займаються волонтерською діяльністю; 16 % опитаної молоді 1-2 рази на тиждень займаються волонтерською допомогою.

Для нас важливо було також з'ясувати, у яких саме волонтерських організаціях/групах молодь брала чи бере участь і отримали наступні результати (Рис. 4):

4. У яких волонтерських організаціях/групах Ви брали/берете участь?

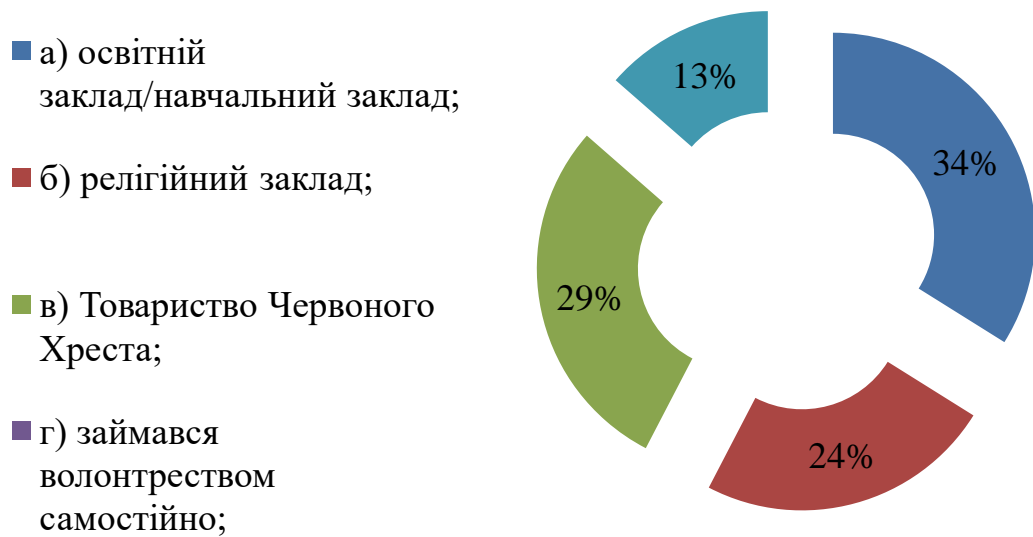

Рис. 4. Розподіл результатів вивчення, у яких волонтерських організаціях чи групах молодь участь

Так, на рис. 4 бачимо, що 34 % молоді, брали участь у закладах освіти; 29 % опитаних зазначили, що надавали волонтерську допомогу від Товариства Червоного Хреста; 24 % – разом з релігійними організаціями; 13 % – займаються волонтерською діяльністю самостійно.

Важливо було також з'ясувати групи мешканців Ніжинської ОТГ, яким молодь надає волонтерську допомогу (Рис. 5):

5. Якім групам населення Ви надавали волонтерську допомогу?

■ а) допомога українській армії;

■ б) допомога людям похилого віку;

■ в) допомога дітям з інвалідністю та їх сім'ям;

■ г) інше

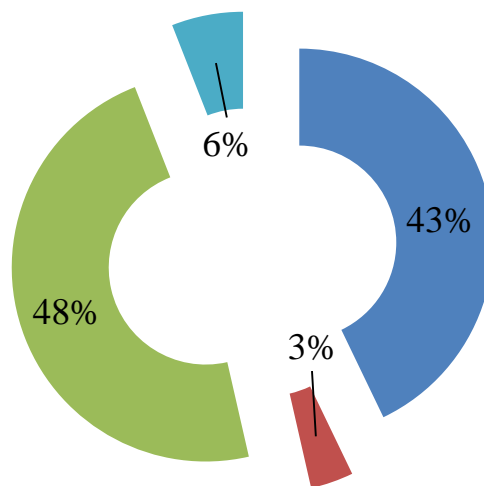

Рис. 5. Розподіл результатів надання волонтерської допомоги відповідним групам населення

Показники рис. 5 свідчать, що 48 % опитаної молоді зазначають, що волонтерську допомогу надають саме дітям з інвалідністю та їхнім родинам; 43 % – волонтерська допомога українській армії; 6 % опитаних зазначили інший варіант відповіді; 3 % зазначають, що волонтерську допомогу надавали людям похилого віку.

Для нашого дослідження важливо було також з'ясувати форми ефективної волонтерської допомоги дітям з інвалідністю та їхнім родинам (Рис. 6):

У яких формах здійснювалася волонтерська допомога за Вашої участі ?

Рис. 6. Розподіл результатів вивчення форм волонтерської допомоги дітям з інвалідністю та їхнім родинам

Так, на рис. 6, бачимо, що 61 % респондентів свідчили, що основною формою у наданні волонтерської допомоги була матеріальна підтримка; 23 % - залучення дітей з інвалідністю та їх сімей до спільних заходів, акцій, свят тощо; лише 16 % – є супровід у вирішенні проблем різного типу, а саме економічного, юридичного, соціального, психологічного.

Важливо було також з'ясувати думку молоді щодо користі волонтерської допомоги дітям з інвалідністю та їх родині (Рис. 7):

7. Чи вважаєте Ви потрібним та корисним волонтерську допомогу сім'ям, які виховують дітей з інвалідністю?

Рис. 7. Розподіл результатів вивчення думки молоді щодо користі волонтерської допомоги дітям з особливими потребами та їх родині

Результати опитування, зображених на рис. 7, свідчать, що всі 100 % опитаної молоді вважають, що дітям з інвалідністю та їхнім сім'ям необхідна волонтерська допомога. Адже вони вразливі та потребують нашої допомоги і не тільки волонтерської, а й медичної, соціальної, правової та іншої допомоги.

Отже, проаналізувавши результати опитування, проведеного зі студентською молоддю Ніжинської об'єднаної територіальної громади, стає зрозумілим, що дуже важлива волонтерська допомога дітям з інвалідністю та їхнім сім'ям. Але дослідження нам також показало, що не всі молоді особи, яких ми опитали, були проінформовані і мали змогу займатися волонтерством. Також, невеликій частині респондентів не сподобалося брати участь у волонтерстві і причини цьому можуть бути різні.

У цілому, проведене нами дослідження дозволило з'ясувати і довести, що дана проблема є актуальною та необхідно працювати над її вирішенням.

2.4. Проект волонтерської допомоги дітям з інвалідністю у Ніжинській об'єднаній територіальній громаді

Тема проекту: «Діти з інвалідністю»

Проблема. Формування толерантного ставлення учнів щодо дітей з інвалідністю у закладах освіти в Ніжинській об'єднаній територіальній громаді.

Актуальність. Найчастіше у сім'ях, які виховують дітей з інвалідністю, виникає проблема недостатнього толерантного ставлення до даної категорії осіб, на відміну від розвинутих європейських країн.

На сьогоднішній день перед українським суспільством постає проблема толерантного ставлення, яка пов'язана, по-перше, з цінностями й принципами, взаємоповаги і порозуміння, етики та толерантності. До проблеми у вихованні можна віднести недостатньо-сформовану толерантність суспільства. Важливо виховувати терплячість стосовно інших, що часто дуже складно.

Толерантність розкриває нову основу саме педагогічно-професійного спілкування вчителя і учня, сутність якого зводиться до принципів навчання, які створюють оптимальні умови на формування у дітей культури гідності, самовираженості особистості. На сучасному етапі толерантність необхідно розглядати як умову гармонійних стосунків у суспільстві. Одним із шляхів формування і розвитку толерантності у підростаючого покоління стає створення інклюзивних навчальних закладів.

Даний проект є актуальним у Ніжинській об'єднаній територіальній громаді за 2020 рік налічується 198 дітей з інвалідністю. Тому виникає необхідність у проведенні просвітницьких заходів серед підлітків нашого міста – це тренінгові заняття, активний розвиток та дозвілля з метою ефективного доступу до послуг в галузі освіти, підготовки до трудової діяльності та адаптації в суспільство дітей і підлітків з особливими потребами.

Формуючі учнівський колектив в інклюзивному закладі, слід звертати увагу на те, що основною проблемою стає толерантність у здорових дітей по відношенню до дітей з інвалідністю. Проблема толерантності одна з найактуальніших проблем, не лише в школі, але і в суспільстві в цілому.

Але все ж таки процес формування і розвитку толерантності необхідно починати формувати з перших днів навчання дитини у школі, задля того, щоб поступово ідеї порозуміння стали переконливими.

2. Мета проекту. Сформувати толерантне ставлення до дітей з особливими освітніми потребами як умови створення інклюзивного середовища в школах Ніжинської об'єднаної територіальної громади.

3. Завдання проекту:

- залучити 20 дітей до організаційно-дозвілєвої діяльності Ніжинської об'єднаної територіальної громади;
- інформаційно-просвітницька діяльність щодо дітей з особливими освітніми потребами;
- провести профілактично-просвітницьку роботу з батьками.

4. Учасники проекту «Діти з інвалідністю»

Об'єктами соціально-педагогічної роботи в межах проекту «Діти з інвалідністю» виступають діти Ніжинської об'єднаної територіальної громади.

Суб'єктами соціально-педагогічної роботи в межах проекту «Діти з інвалідністю» є адміністрація школи, залучені до співпраці соціальні служби та інші спеціалізовані заклади. Виконання ними проектної діяльності лежить в межах їх професійної компетентності та сприятиме: по-перше, якісній реалізації плану заходів, що передбачені даним проектом; по-друге, підвищенню рівня їх професійної компетентності шляхом вдосконалення умінь та навичок проведення соціально-педагогічних досліджень та роботи з даною категорією.

5. План роботи реалізації проекту

Етапи реалізації	Опис заходів для здійснення етапу	Термін реалізації етапу	Результати здійснення етапу
Підготовчий етап	1. Розробка діагностичного інструментарію та вивчення думки об'єктів проекту щодо проблеми, рівня його поширеності та обізнаності щодо способів його нейтралізації.	20 днів	1. Аналітичний звіт по вивченню ставлення учнів до дітей з інвалідністю в Ніжині.
	2. Розробка сценарію театралізованої вистави, яка включає різноманітні інноваційні форми та методи, спрямовані на толерантне ставлення до дітей з інвалідністю.	10 днів	2. Підготовка пакету документації, мультимедійних презентацій та іншого методичного забезпечення для проведення заходів.
	3. Залучення спеціалістів та учнів до проведення театралізованої вистави. Підготовка учнів за сценарієм.	40 днів	3.1. Створення робочої групи у кількості 5 осіб з числа адміністрації школи та спеціалістів центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та 20 учнів школи, включаючи дітей з особливими освітніми потребами та здорових дітей. 3.2. Обізнаність спеціалістів зі строками проведення анкетування та власною роллю у його здійсненні. 3.3. Готовність спеціалістів та учнів для проведення театралізованого виступу.
	4. Розробка та друк роздаткової рекламної продукції (буклетів) щодо толерантного ставлення до осіб з інвалідністю.	20 днів	4. Не менш ніж 150 буклетів щодо толерантного ставлення до осіб з інвалідністю.

	5. Закупівля необхідної кількості канцприладдя для повноцінного проведення заходів, передбачених даним проектом; підготовка приміщення, мультимедійної апаратури тощо.	4 дні	5. Забезпеченість необхідними матеріальними ресурсами.
Етап реалізації програми	6. Поширення інформації серед дітей про реалізацію програми, передбаченої даним проектом та можливості їх участі (час і місце проведення заходів).	10 днів	6.1. Розміщення інформаційних повідомлень (формат А3) на дошці оголошень навчального закладу. 6.2. Розміщення оголошень на сайті школи. 6.3. Зустрічі адміністрації школи з класними керівниками, батьками 4-9 класів.
	7. Проведення театралізованої вистави.	Орієнтовні дати: 25.05.21, 06.06.21	7.1. Згрупованість дітей при підготовці до вистави. 7.2. Зацікавленість глядачів. 7.3. Здійснення усіх, передбачених сценарієм форм роботи.
	8. Проведення повторного вивчення думки учнів щодо їх поінформованості про проблему.	10 днів	8. Формулювання положень для оцінки результативності здійснення проекту.
	9. Моніторинг ефективності виконання діяльності, передбаченої робочим планом проекту.	Постійно	9. Контроль за ефективністю проектної діяльності та (за необхідності) корегування робочого плану.
Підсумковий етап	10. Оцінка результативності здійснення проекту та формулювання висновків щодо його реалізації.	5 днів	10. Формулювання внутрішньої оцінки результатів діяльності, що була передбачена робочим планом даного проекту.
	11. Написання звіту про виконання проекту.	5 днів	11. Підготовка звіту на електронних та паперових носіях.
	12. Представлення результатів роботи в електронних та паперових ЗМІ.	5 днів	12. Публікація статей про результати здійснення проекту на: - сайт міста Ніжина; - інших електронних та паперових ЗМІ.

6. Моніторинг та оцінка ефективності соціально-педагогічної роботи в межах проекту «Діти з інвалідністю»

Моніторинг здійснення діяльності, передбаченої робочим планом реалізації проекту передбачає систематичний контроль за такими показниками як:

а) на підготовчому етапі:

- толерантне ставлення до дітей з інвалідністю;
- проінформованість дітей про його наслідки;
- ознайомленість підлітків із правилами безпечної поведінки в школі.

б) на етапі реалізації програми:

- 20 учасників театралізованої вистави.

Отримані дані можуть бути основою для:

а) на підготовчому етапі:

- корегування програми театралізованої вистави в бік більшої орієнтованості на потреби об'єктів проекту.

б) на етапі реалізації програми:

- корегування заходів щодо набору груп учасників заходу;
- корегування часу проведення театралізованої вистави.

Внутрішня **оцінка** результативності здійснення проекту «Формування толерантного ставлення учнів щодо дітей з інвалідністю» передбачає аналіз на рівні керівників, відповідальних та учасників проекту наступних показників:

а) динаміки поінформованості учнів щодо:

- проблеми проекту;
- наслідків для них;

б) загальної кількості учасників театралізованої вистави;

в) загальної кількості театралізованих вистав;

г) наявність/відсутність запитів на розширення тематики театралізованої вистави.

7. Ресурси необхідні для реалізації проекту

7.1. Людські:

а) чотири тренери, спеціально підготовлені для проведення театралізованої вистави за тематикою проекту;

б) 7-15 осіб, які мають досвід проведення соціологічних, соціально-педагогічних чи психологічних досліджень.

7.2. Інституційні:

- центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;

7.3. Інформаційні:

- інформаційні повідомлення (формат А3) щодо проведення театралізованої вистави та можливості участі в них.

7.4. Матеріальні:

а) актова зала для репетицій та проведення театралізованої вистави;

б) мультимедійні засоби: ноутбук, проектор, екран, музичний супровід;

в) костюми;

г) матеріали для прикрашання актової зали.

8. Кошторис витрат

Назва статті витрат на реалізацію проекту програми	Розрахунок витрат	Сума коштів, очікуваних від Міністерства освіти і науки України	Сума коштів з інших джерел	Власний внесок організації	Загальна сума коштів на реалізацію проекту програми
1	2	3	4	5	6
Прокат костюмів, одягу	500 грн	500 грн	400 грн	200 грн	500 грн
Художнє оформлення місця проведення заходу	800 грн	200 грн	100 грн	100 грн	800 грн
Поліграфічні послуги	800 грн	500 грн	200 грн	200 грн	800 грн
Інформаційні послуги	500 грн	-	500 грн	-	500 грн
Інші витрати	700 грн	500 грн	300 грн	300 грн	700 грн
Всього витрат	3 тис. 300 грн	1 тис. 700 грн	1 тис. 500 грн	800 грн	3 тис. 300 грн

Висновки до другого розділу

Результати здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок що для розвитку об'єднаної територіальної громади необхідні волонтери, які на добровільних засадах не отримуючи матеріальної винагороди, можуть виконувати необхідні завдання з різними категоріями населення, яким необхідна допомога.

На основі цього ми проаналізували волонтерську групу «Час для нас», яка безпосередньо турбується про різні категорії населення, а головне для нашого дослідження – це допомога дітям з інвалідністю. У своїй діяльності вони використовують різні форми роботи з даною категорією.

Для того, щоб виявити відсоток опитаної студентської молоді, яка займається волонтерською діяльністю та чи вважають вони за необхідне надавати волонтерську допомогу саме дітям з інвалідністю. Отримавши результати, ми були задоволені, адже студентська молодь залучається до волонтерської діяльності та зазначають, що діти з інвалідністю повинні отримувати волонтерську допомогу.

Також ми запропонували проект волонтерської допомоги дітям з інвалідністю у Ніжинській об'єднаній територіальній громаді, за допомогою якого залучатиметься до діяльності більша кількість волонтерів та в учнів формуватиметься толерантне ставлення до дітей з інвалідністю, яким в більшості випадків, бракує відчуття себе краще в суспільстві.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Вивчивши проблему волонтерської допомоги дітям з інвалідністю в умовах ніжинської об'єднаної територіальної громади, ми дійшли наступних висновків:

1. Вивчивши проблему дослідження в науковій літературі ми розкрили зміст основних понять предмету дослідження та виявили, що волонтерська діяльність є основою розвитку та побудови територіальної громади, яка реалізує в собі найкраще бажання людей до миру, свободи, безпеки та справедливості для всіх в цілому. А найголовніше – це є важливим ресурс для розвитку та покращення комунікації у кожному суспільстві.

2. Ми вивчили досвід волонтерської допомоги дітям з інвалідністю в умовах Ніжинської територіальної громади, на прикладі волонтерської групи «Час для нас», яка у своїй діяльності залучає студентську молодь. Для допомоги різним категоріям населення, які мають проблеми та бар'єри на шляху до розвитку. Волонтерська група велику увагу приділяє саме дітям з інвалідністю та їх сім'ям, тому що дана категорія населення є вразливою та потребує сторонньої допомоги. Форми роботи, які використовує волонтерська група «Час для нас», є доцільними та ефективними під час роботи з даною категорією осіб.

3. Проаналізувавши результати дослідження участі студентської молоді у волонтерстві в умовах Ніжинської об'єднаної територіальної громади, ми дійшли висновків, що переважна більшість опитаних респондентів займається волонтерською діяльністю і це добре, адже молодь заради допомоги іншому, готова відмовитися від винагороди.

Також ми виявили, що 100% опитаної молоді вважають, що волонтерська допомога повинна надаватися дітям з інвалідністю. Звісно, кожен зі студентів має свій досвід роботи в даній сфері, але всі вони хочуть одного – це допомагати.

4. Розробили Проект волонтерської допомоги дітям з інвалідністю у Ніжинській об'єднаній територіальній громаді, по-перше, для формування

толерантного ставлення для дітей з інвалідністю, по-друге, для залучення більшої кількості волонтерів. По-третє, волонтери показували приклад, там самим зацікавлювали та знайомили з діяльністю і особливостями волонтерської діяльності. І учні вже мали уявлення про волонтерство і це виховувалося в них ще зі шкільних років.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Smith, J.D. Volunteering and Social Development. New York City, 1999.
2. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько. К.: Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
3. Бондаренко З.П., Журавель Т.В., Лях Т.Л. Менеджмент волонтерських груп від А до Я: навч.-метод. посібник / за ред. Т.Л. Лях. Київ: Версо-04, 2012. 288 с.
4. Бочелюк В. Й., Турубарова А. В. Психологія людини з обмеженими можливостями: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 264 с.
5. Букач М.М., Клименюк Н.В., Горлачук В.В. Словник-довідник із соціальної роботи: навч. посібник / за ред. М.М. Букача. Миколаїв: ФОП Швець В.Д., 2015. 384 с.
6. Волонтеры: словарь-справочник по социальной работе / под ред. Е.И. Холостовой. Москва: Юристъ. 1997. 424 с.
7. Герасимова В.Д., Кузьменко И.В. Волонтерство как фактор развития социальной компетенции студентов ВУЗа. Успехи современного естествознания. 2013. № 6. С. 174-175.
8. Голуб В.Л. Державне визнання волонтерської діяльності як чинник розвитку взаємовідносин держави та суспільства / В.Л. Голуб // Теорія та практика державного управління. 2014. Вип. 4. С. 110-118.
9. Дейчаківський М. Роль громадських організацій в Україні. Громада. 1995. № 3. С. 10-15.
10. Загальна Декларація волонтерів, прийнята на XI конгресі Міжнародної асоціації волонтерів. Права людини: навч. посіб. К. : Просвіта, 2002. С. 67-80.
11. Зверєва І., Лактіонова Г. Волонтерство в соціально-педагогічній діяльності. Київ: Науковий світ, 2001.

12. Калениченко Р.А. Волонтерство в соціальній роботі : навч. посіб. К. КиМУ, 2008. 86 с.
13. Корнієнко С. Сутність та пріоритетні напрями державної політики України у сфері соціального захисту дітей-інвалідів на сучасному етапі. *Вісник Національної академії державного управління*. 2011. Вип. 2. С. 275-283.
14. Лохвицька Л.В., Доброскок І.І. Короткий термінологічний словник із соціальної педагогіки, соціальної роботи. Переяслав Хмельницький, 2007.
15. Матюшенко І. Навчальний курс «Основи соціально-правового захисту дітей-інвалідів в Україні». *Дефектологія*. 2003. Вип. 4. С. 4-6.
16. Мушкевич М.І. Психічний розвиток дітей з особливими потребами дошкільного віку. *Збірник наукових праць: Проблеми сучасної психології*. 2010 р. Вип. 10. С. 480-489.
17. Сикорская Л.Е. Педагогический потенциал добровольческой деятельности студенческой молодежи: концептуальные основы / Л.Е. Сикорская // *Общая педагогика, история педагогики и обучения*. Издательство ФГУП «Производственно-издательский комбинат ВИНТИ», 2010. 124 с.
18. Скуратівський В. Соціальна політика : навч. посіб. К. : Вид-во УАДУ, 2003. 265 с.
19. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / за заг. ред. А.Й. Капської, І.М. Пінчук, С.В. Толстоухової. Київ, 2000.
20. Статут громадської організації «Час для нас» від 15 квітня 2020 р. м. Ніжин.
21. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 574 с.
22. Школа волонтерів: навчальний посібник / За заг. ред. Г.С.Скитьової [Авторський колектив: Брик Я.А., Говорун Н. В., Дементьев В.В.,

Лащук О.М., Мельник О.В., Потій О.В., Скитьова Г.С., Тищенко М.П.]. К.: 2016, 166 с.

23. Вивчення практики щодо волонтерської діяльності в країнах європейського союзу з метою її запровадження в Україні: звіт про науково-дослідну роботу / науковий керівник Л.І. Ільчук. Київ, 2014. 117 с. : веб-сайт URL: <http://ipzn.org.ua/wp-content/uploads/2015/07/VOLONTERSTVO.pdf> (дата звернення 15.08.2020).

24. Внукова А. Волонтерство. URL: <https://www.bitlex.ua/uk/blog/terms/post/volonterstvo> (дата звернення 15.08.2020).

25. Волонтерський рух в Україні. URL: https://pidruchniki.com/16330826/pravo/volonterskiy_ruh_ukrayini (дата звернення 15.08.2020).

26. Всесвітня програма дій стосовно інвалідів від 3 грудня 1982 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_427#Text (дата звернення 10.02.2020).

27. Карий О.І., Панас Я.В. Передумови залучення волонтерів для забезпечення соціально-економічного розвитку громад. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2016. № 2. URL: https://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2016_2_156_169.pdf (дата звернення 10.10.2020).

28. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/invalidnist.html> (дата звернення 10.10.2020).

29. Питання Уповноваженого Президента України з прав дитини : Положення від 14 липня 2014 р. № 592/2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/811/2011#Text> (дата звернення 10.02.2020).

30. Порядок встановлення лікарсько-консультативними комісіями інвалідності дітей : Постанова Кабінету Міністрів України

від 21 листопада 2013 р. № 917. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/917-2013-%D0%BF#Text> (дата звернення 10.02.2020).

31. Про волонтерську діяльність : Закон України від 5 червня 2009 р. № 1474-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text> (дата звернення 13.07.2020).

32. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю : Закон України від 02 жовтня 2003 р. № 1220-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14#Text> (дата звернення 10.02.2020).

33. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05 грудня 2019 р. № 348-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення 10.10.2020).

34. Про затвердження Державної типової програми реабілітації осіб з інвалідністю : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2006 р. № 1686. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1686-2006-%D0%BF#Text> (дата звернення 10.02.2020).

35. Про місцеве самоврядування в Україні : Закону України від 16 липня 2020 р. № 805-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 13.08.2020).

36. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 21 березня 1991 р. № 21. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/875-12> (дата звернення 22.02.2020).

37. Про охорону дитинства : Закон України від 22 травня 2018 р. № 33. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> (дата звернення 22.02.2020).

38. Про права дитини : Конвенція від 20 листопада 1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення 10.02.2020).

39. Про права інвалідів : Декларація від 9 грудня 1975 р. № 3447 (XXX). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_117#Text (дата звернення 10.02.2020).

40. Про права осіб з інвалідністю : Конвенція від 16 грудня 2009 р. № 1767-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71 (дата звернення 06.02.2020).

41. Про права розумово відсталих осіб : Декларація від 20 грудня 1971 р. № 2856 (XXVI). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_119#Text (дата звернення 10.02.2020).

42. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 20 грудня 2005 р. № 9-11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15> (дата звернення 13.02.2020).

43. Статут Ніжинської територіальної громади. URL: <https://nizhynrada.gov.ua/nmr/pro-misto-about-city/statut-teritorialnoji-gromadi-statute-of-the-territorial-community-of-nizhyn-chernihiv-region-content> (дата звернення 13.08.2020).

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток Б

Додаток В

Додаток Г

Додаток Д

Додаток Є

Додаток К

Проект

1. Назва проекту:

Облаштування кімнати для родин, які мають дітей з інвалідністю у Ніжинській ОТГ

2. Тривалість проекту:

а. Початок: 15.11.2020 р.

б. Кінець: 15.05.2021 р.

3. Опишіть чітко та конкретно проблему в житті громади або конкретної цільової групи, яку ви плануєте вирішити в даному проекті

Особи з інвалідністю та їх родини, часто у нашому суспільстві, зустрічаються з проблемою їх неприйняття, виключення із суспільства. Середовище навколо них намагається «не бачити» їх, та їхніх проблем. Можна сказати, що з кожним роком ситуація покращується у суспільстві, проте не такими темпами, як би цього хотілося.

Діти з інвалідністю та їх родини потребують певного місця зустрічі, простору, де вони могли проводити час як окремо, так і разом. Така ресурсно-психологічна кімната для дітей та їх батьків, дасть змогу проводити індивідуальні консультаційні зустрічі або невеликі групові заняття з дітьми з інвалідністю та їх рідними. У такому приміщенні вони зустрінуть однодумців, людей, які мають подібні проблеми, а також отримають кваліфіковану підтримку. При нашій парафії запроектована така кімната, проте на жаль на сьогоднішній день, ще не добудоване підвальне приміщення храму. Плануємо створити таку кімнату, використовуючи приміщення Ніжинського державного університету ім. Гоголя, а після завершення будівництва храму, перемістити обладнання у своє приміщення. У співпраці з кафедрою соціальної роботи і соціальної роботи НДУ, волонтерською групою «Час для нас» зможемо організувати простір та надати підтримку цій категорії населення Ніжинської ОТГ.

4. Обґрунтуйте Ваш вибір: чому Ви беретесь вирішувати саме цю проблему

Діти та батьки з ООП, що потребують корекції, підтримки, завдяки реалізації проекту матимуть сучасну оснащену багатофункціональну кімнату для індивідуальних та групових занять, ігор та розвантаження, майстер-класів тощо. Кімната буде використовуватись для проведення групових заходів та корекційно-розвивальних індивідуальних занять з дітьми та групових та індивідуальних зустрічей з батьками. У громаді відкрито інклюзивно-ресурсний центр, проте його відвідують лише з метою проходження комісій, за визначеним часом, який знаходиться не в центрі міста, ресурсна кімната надасть можливість користування нею дітям з інвалідністю регулярно, в тому числі з ООП, під наглядом викладачів, майбутніх фахівців інклюзивної сфери, волонтерів, де зможуть спілкуватись та усамітнюватись за потреби, розвантажуватись. Це значно допоможе розв'язати низку проблем, пов'язаних з корекцією, реабілітацією, та

навчанням зазначеної категорії дітей і батьків, і дасть можливість бути включеним у суспільство.

5. Стисло опишіть суть Вашого проекту: що конкретно буде зроблено (максимум – чверть сторінки)

В рамках проекту планується:

- створення різних зон для кращої праці для дітей з інвалідністю та їх родин.

- придбання спеціального обладнання та меблів для даної кімнати.

- Придбання матеріалів для занять з дітьми та їх батьками

6. На яку територію поширюється Ваш проект?

Проект поширюється на територію Ніжинської ОТГ.

7. Цільова аудиторія проекту. Зазначте також загальну кількість тих, хто отримає користь від проекту.

Цільова аудиторія: діти, молодь з інвалідністю та їх родини, орієнтовно 50-70 осіб

8. Мета проекту:

Створення спеціально організованого освітнього та розвивального простору, що дасть змогу кожній дитині реалізувати своє право на освіту, розвиток, корекцію і реабілітацію, максимально створити умови для розкриття особистого потенціалу та подолати бар'єри соціалізації і батькам і дітям з інвалідністю.

9. Завдання проекту: список із реальних, вимірюваних та досяжних кроків, які треба зробити, щоб досягти мети проекту.

1. Залучення 6-ти членів ініціативної групи проекту та спеціалістів (практичного психолога, соціального педагога, викладачів каф та адміністрації навчального закладу) до організації простору та спеціальних зон ресурсної кімнати.

2. Створення 4-х спеціальних зон кімнати (навчальна, ігрова, сенсорна, фізично-реабілітаційна).

3. Придбання та наповнення зон кімнати відповідним спеціальним обладнанням.

4. Урочисте відкриття оновленої обладнаної ресурсної кімнати.

5. Висвітлення результатів реалізації проекту серед громадськості.

10. Календарний план заходів. Опишіть всі події та заходи проекту в їх часовій послідовності:

Номер за порядком	Опис заходу	Дата	Відповідальна особа за проведення заходу
1.	Відкриття інклюзивного простору. Запрошення громадськості, сім'ї на відкриття.	01.03.2021	Пушка Р., Б'янка Г., Лісовець О. В.
2.	Проведення спільних з батьками та дітьми з інвалідністю майстер-	15.03.2021	Б'янка Г., Шейко О., Журко Л.

	класів з малювання.		
3.	Святкування дня сонячних дітей	21.03.2021	Б'янка Г., Шейко О., Журко Л., Пушка Р., Лісовець О. В.
4.	Проведення спільних з батьками та дітьми з інвалідністю майстер-класів з ліплення.	25.03.2021	Б'янка Г., Шейко О.
5.	Святкування дня сім'ї	15.05 2021	Б'янка Г., Шейко О., Журко Л., Пушка Р., Лісовець О.В.

11. Результати проекту (кількісні показники – скільки бенефіціарів отримають користь від реалізації даного проекту, якісні – які зміни відбудуться в громаді, після реалізації проекту)

Кількісні:

- створення належних умов для 50-70 дітей з інвалідністю Ніжинської ОТГ, в тому числі для 13 дітей, які перебувають на інклюзивному навчанні;
- створення 4 спеціальних зон в ресурсній кімнаті;
- придбання 17 одиниць спеціального обладнання та розвивальних засобів.

Якісні:

- комплексне вирішення проблем, пов'язаних з корекцією та навчанням дітей з інвалідністю;
- створення умов для всебічного розвитку дітей з інвалідністю, засвоєння ними знань, умінь, навичок, досягнення і збереження їхньої максимальної незалежності, фізичних, розумових, соціальних здібностей з метою максимальної реалізації особистого потенціалу.

12. Ваш попередній досвід, навички, знання та/або освіта, які допоможуть Вам при виконанні цього проекту?

Ми маємо 5 річний досвід реалізації волонтерських, просвітницьких проектів для дітей з інвалідністю, проведенню заходів, акцій, аукціонів, підготовки до змагань таких дітей в Ніжинському будинку-інтернаті для дітей з інтелектуальними порушеннями, Інклюзивно-ресурсному центрі, Реабілітаційному центрі 30.10.2020 посприяли відкриттю вуличної альтанки для проведення занять на свіжому повітрі у зв'язку з Covid-19 у Ніжинському навчально-реабілітаційному центрі для дітей з інвалідністю «Віра» .

Анкета

1. Чи займалися Ви волонтерською діяльністю?

- а) займаємося завжди;
- б) почали займатися нещодавно;
- в) ніколи не займалися;
- г) один раз спробували, але не сподобалося.

2. Звідки Ви дізналися про можливість взяти участь у волонтерській діяльності?

- а) соціальні мережі;
- б) викладачі повідомили;
- в) друзі, знайомі;
- г) вперше чую.

3. Як часто ви займаєтесь волонтерською діяльністю?

- а) 1-2 рази на тиждень;
- б) 1-2 рази на місяць;
- в) 1-2 рази на рік;
- г) не займаюся волонтерською діяльністю.

4. У яких волонтерських організаціях/групах Ви брали/берете участь?

(оберіть декілька варіантів відповідей)

- а) освітній заклад/навчальний заклад;
- б) релігійний заклад;
- в) Товариство Червоного Хреста;
- г) займався волонтерством самостійно;
- д) не пам'ятаю.

5. Яким групам населення Ви надавали волонтерську допомогу?

(оберіть декілька варіантів відповідей)

- а) допомога українській армії;
- б) допомога людям похилого віку;
- в) допомога дітям з інвалідністю та їх сім'ям;

г) інше

6. Як Ви вважаєте, яких формах є ефективною допомога дітям з інвалідністю? (оберіть декілька варіантів відповідей)

а) залучення дітей та їх сімей до спільних заходів, акцій, свят тощо;

б) супровід у вирішенні проблем різного типу (економічного, юридичного, соціального, психологічного);

в) матеріальна допомога;

г) інша відповідь _____.

7. Чи вважаєте Ви потрібним та корисним волонтерську допомогу сім'ям, які виховують дітей з інвалідністю?

а) так;

б) ні;

в) інша відповідь _____.